

UCHWAŁA NR 803/19
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 3 lipca 2019 r.

w sprawie przyjęcia projektu aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026” oraz przejęcia projektu Uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie uchwalenia aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018 -2021 z perspektywą do 2026”.

Na podstawie art. 41 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. 2019r. poz. 512), art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018r. poz. 799 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§1

Przyjmuje się projekt aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026” o treści, jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Przekazuje się projekt Uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie uchwalenia aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026”, zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej Uchwały na posiedzenie Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, celem uchwalenia.

§3

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa

Andrzej Bętkowski

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 803/19
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 3 lipca 2019 r.

***Projekt Aktualizacji
„Programu budowy przydomowych
oczyszczalni ścieków dla województwa
świętokrzyskiego na lata 2018-2021
z perspektywą do 2026”***

Kielce, 2019 r.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Opracowanie:

Oddział Kształtowania Środowiska

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Zespół autorski:

mgr inż. Magdalena Pokora

mgr Anna Lewicka

dr Hubert Wróblewski

mgr Agnieszka Pożoga

Konsultacja:

mgr Anna Hynek

Koordinacja prac:

mgr inż. Sławomir Neugebauer

mgr Edyta Marcinkowska

Spis treści

<i>Wstęp</i>	4
<i>Prawa i obowiązki</i>	5
<i>Diagnoza stanu</i>	19
<i>Realizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” w latach 2013-2017</i>	27
<i>Koncepcja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków</i>	30
<i>Kryteria wyboru przedsięwzięć</i>	32
<i>Planowane działania</i>	33
<i>Zarządzanie projektami</i>	35
<i>Instrumenty finansowe</i>	39
<i>Monitoring Aktualizacji „Programu...”</i>	40
<i>Analiza oddziaływania Aktualizacji „Programu...” na środowisko</i>	41
<i>Literatura:</i>	60

Wstęp

Jednym z głównych celów strategicznych Województwa Świętokrzyskiego związanych z ochroną środowiska naszego regionu jest prowadzenie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi umożliwiające osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód. Dlatego też, od wielu lat podejmowane są liczne działania, zarówno inwestycyjne, jak i edukacyjne, zmierzające do ograniczenia wpływu ścieków komunalnych na wody powierzchniowe i podziemne.

Po wieloletniej weryfikacji istniejących i planowanych do budowy zbiorczych sieci kanalizacyjnych, udało się utworzyć na terenie województwa świętokrzyskiego obszary aglomeracji powyżej 2000 RLM wraz z wysokosprawnymi oczyszczalniami ścieków. Nadal jednak pozostają tereny słabo zurbanizowane, dla których wprowadzenie odpowiedniej technologii utylizacji ścieków jest problemowe i wymaga podejścia indywidualnego. Z tego względu, z inicjatywy Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, w 2008 roku powstał pierwszy w Polsce „Program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w województwie świętokrzyskim”. Program ten w dużej mierze ułatwił realizację zadań poprzez lepszą ich koordynację i przede wszystkim poprzez otwarcie ścieżki do programów wsparcia i większych możliwości dofinansowania tego rodzaju przedsięwzięć ze źródeł zewnętrznych. Prócz tego, zebranie w jednym dokumencie wszystkich zamierzeń inwestycyjnych umożliwiło przeprowadzenie w sposób kompleksowy wstępnej oceny wpływu ich oddziaływania na środowisko.

Aktualizacja „Programu...” wskaże największe potrzeby w odpowiednim gospodarowaniu środowiskiem naturalnym w województwie świętokrzyskim, stając się narzędziem do właściwego planowania i pozyskiwania środków finansowych w kolejnym okresie programowania.

Prawa i obowiązki

Duża dynamika zmian ustawodawstwa polskiego w zakresie gospodarowania ściekami, w szczególności wprowadzanie nowych przepisów do *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* wymaga przyjrzenia się, które z obowiązków i praw ciążących zarówno na organach gminy, jak i przedsiębiorcach, a także mieszkańcach, zostały wprowadzone i są respektowane, a jakie kolejne trzeba wdrożyć.

Przejsiowe gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych, potocznie zwanych szambami, określone w art. 2 ust. 1 pkt 5, wyżej cytowanej ustawy, dotyczyć może tylko i wyłącznie tych zbiorników, które wykonano przed przystąpieniem Polski do UE, czyli przed 1 maja 2004 r. Interpretacja taka wynika z art. 3 dyrektywy ściekowej, która dopuszcza inne systemy zbierania ścieków komunalnych, niż kanalizacja, w miejscach gdzie jest ona nieopłacalna z przyczyn technicznych lub ekonomicznych, ale tylko wtedy, gdy zastąpimy ją systemami zapewniającymi ten sam poziom ochrony środowiska. W praktyce oznacza to, że powinien być wprowadzony zakaz budowy nowych bezodpływowych zbiorników. Niestety wiemy, że rzeczywistość jest inna.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych należy, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 *ustawy o samorządzie gminnym*, do zadań własnych gminy. Niemniej jednak, w momencie realizacji zadań dotyczących zbiorczych sieci kanalizacyjnych, wiele gmin napotyka na problemy z uzyskaniem efektu ekologicznego w postaci liczby osób podłączanych do kanalizacji. Reguluje to art. 5 ust. 1 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, który nakłada na właścicieli obowiązek przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Z obowiązku tego zwolnieni są jedynie ci, którzy posiadają przydomową oczyszczalnię ścieków, spełniającą wymagania określone w odrębnych przepisach.

Możliwość wyegzekwowania przez gminę zasad ustanowionych przez jej radę zapewniają instrumenty prawne, pod warunkiem, że posiada ona pełne dane o liczbie i usytuowaniu zbiorników bezodpływowych, wynikające z prowadzonych ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, uzupełnione o wykazy umów zawartych i rozwiązanych oraz coroczne informacje o ilości nieczystości odebranych w gminie, przekazywane przez przedsiębiorców odbierających nieczystości ciekłe. Dysponując tymi danymi gmina ma obowiązek wyegzekwować regularny wywóz nieczystości ze swojego terenu. Posiadając uprawnienia do kontroli zarówno samych mieszkańców, jak i przedsiębiorców, organ gminy ma możliwości karania w postaci finansowej, a także cofnięcia zezwoleń, w przypadku niedotrzymywania warunków na jakich zostały wydane.

W tabeli poniżej przedstawiono podział najważniejszych obowiązków poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za utylizację ścieków, wynikający z *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*.

Tabela Nr 1 Obowiązki podmiotów w zakresie utylizacji ścieków.

Wójt/ Burmistrz/ Prezydent	Mieszkaniec	Przedsiębiorca
Uchwalenie regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie, w tym regulaminu odprowadzania ścieków		
Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych	Przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej	

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Określenie zasad prowadzenia gospodarki ściekowej na obszarach nieskanalizowanych	Wyposażenie nieruchomości w przydomową oczyszczalnię ścieków w przypadku, gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona	
Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji stacji zlewnych	Gromadzenie nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych, a następnie pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych zgodnie z przepisami	Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych do oczyszczalni ścieków lub punktów zlewnych
Uchwalenie opłat za utylizację ścieków oraz górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych	Ponoszenie kosztów funkcjonowania gminnych systemów sanitarnych, łącznie z amortyzacją	
Wydawanie zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, a także określenie wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia		Uzyskanie zezwolenia na prowadzenie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych
Prowadzenie ewidencji wydanych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych		
Kontrola przedsiębiorców w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem		Sporządzanie i przekazywanie wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji dotyczącej ilości i rodzaju nieczystości ciekłych z obszaru danej gminy, w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy
Możliwość wzywania, w przypadku naruszania przez przedsiębiorcę warunków określonych w zezwoleniu, do zaniechania naruszania tych warunków oraz cofnięcia zezwolenia bez odszkodowania, jeżeli przedsiębiorca mimo wezwania nadal narusza te warunki		
Organizowanie opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów z przedsiębiorcą posiadającym stosowne zezwolenie		Sporządzanie i przekazywanie, w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarł umowy oraz wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu umowy uległy rozwiązaniu lub wygasły
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania i w celu opracowania planu sieci kanalizacyjnej		

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją obowiązków ciężących na właścicielach nieruchomości i przedsiębiorcach	Udokumentowanie, w formie umowy, korzystania z usług wykonywanych przez zakład będący gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, przez okazanie umowy i dowodów płacenia za takie usługi	
--	---	--

Jeśli chodzi o same przydomowe oczyszczalnie ścieków, to w świetle przepisów prawnych, wszelkie formalności i obowiązki związane z planowaniem, projektowaniem i budową, a w konsekwencji i eksploatacją należą do inwestora. W pierwszej kolejności należy odpowiednio wybrać miejsce posadowienia urządzenia, kierując się przepisami prawa miejscowego. W tej kwestii bardzo istotnym przepisem jest rozporządzenie nr 4/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły, które w §17 wprowadza ograniczenia w lokalizacji tego typu urządzeń, poprzez zakaz odprowadzania ścieków na obszarze występowania głównego użytkowego poziomu wodonośnego wieku triasowego, na obszarze aglomeracji powyżej 2000 RLM, a także w odległości mniejszej niż 100 m od linii wyznaczonej rzędną maksymalnego piętrzenia zbiornika wodnego. Prawidłowy dobór odpowiedniej instalacji jest natomiast sprawą norm budowlanych i projektantów, którzy kwestię lokalizacyjną muszą rozpatrywać w świetle przepisów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Oczyszczalnie o przepustowości 7,5 m³/d i większe wymagają pozwolenia na budowę, zgodnie z *Prawem budowlanym*, natomiast zgodnie z *Prawem wodnym*, odprowadzanie ścieków w ilości większej niż 5 m³/d do ziemi lub wód wymaga pozwolenia wodnoprawnego. Mniejsze urządzenia wymagają jedynie zgłoszenia budowy do starosty. W przypadku, gdy na danej posesji jest zarejestrowana jakakolwiek działalność gospodarcza, to uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego na odprowadzanie ścieków do gruntu również jest wymagane. Ponadto, zgodnie z art. 152 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, właściciel urządzenia powinien dokonać zgłoszenia eksploatacji oczyszczalni organowi środowiska, jakim jest w przypadku osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami wójt, burmistrz lub prezydent, 30 dni przed rozpoczęciem użytkowania. W przypadku samej eksploatacji, z prawnego punktu widzenia, mieszkańca obligują jedynie przepisy karne, tj. art. 342 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, który mówi, że jeśli ktoś eksploatuje instalację niezgodnie ze zgłoszeniem lub nie dokona zgłoszenia, podlega karze grzywny, a także art. 479 i 480 ustawy *Prawo wodne* mówiące o tym, że kto bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym korzysta z wody lub wykonuje urządzenia wodne albo inne czynności wymagające pozwolenia wodnoprawnego podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny, ponadto karze grzywny podlega również ten, kto wbrew przepisom wprowadza ścieki do wód lub do ziemi, a także gromadzi ścieki na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Poniższa tabela zawiera najważniejsze akty prawne wraz ze szczegółowymi artykułami regulującymi realizację zadań z zakresu utylizacji ścieków w instalacjach indywidualnych.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Tabela Nr 2 Wykaz aktów prawnych.

Akt prawny	Artykuły	Opis
DYREKTYWA RADY z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)	art. 2 pkt 7	Oczyszczanie „pierwotne”, albo inaczej I stopnia oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą procesu fizycznego i/lub chemicznego, obejmującego osadzanie zawiesiny lub inny proces powodujący, że BZT5 dopływających ścieków jest przed odprowadzeniem zmniejszany o co najmniej 20%, a zawiesina jest zmniejszana o co najmniej 50%.
	art. 3 ust. 1	W przypadku gdy ustanowienie systemu zbierania nie jest uzasadnione, jako że nie przyniosłoby korzyści dla środowiska lub powodowałoby nadmierne koszty, należy zastosować pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy zapewniające ten sam poziom ochrony środowiska.
	art. 5 ust. 2	Państwa Członkowskie zapewniają, że ścieki komunalne odprowadzane do systemów zbierania, przed odprowadzeniem do obszarów wrażliwych, poddawane są bardziej rygorystycznemu oczyszczaniu, w odniesieniu do wszystkich zrzutów z aglomeracji o RLM wynoszącej ponad 10 000.
Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne Dz. U. z 2018 poz. 2268 z późn. zm.	art. 16 pkt 65f	Ileokroć w ustawie jest mowa o urządzeniach wodnych - rozumie się przez to urządzenia służące kształtowaniu zasobów wodnych oraz korzystaniu z nich, a w szczególności: wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych.
	art. 33	Właścicielowi gruntu przysługuje prawo do zwykłego korzystania z wód, w tym rolnicze wykorzystanie ścieków lub wprowadzanie do wód lub do ziemi oczyszczonych ścieków z własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego, jeżeli ich łączna ilość jest nie większa niż 5 m ³ /d, bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.
	art. 34	Szczególnym korzystaniem z wód jest korzystanie wykraczające poza korzystanie powszechne lub zwykłe, w szczególności wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi z terenów, gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza.
	art. 36 ust. 2	Podmiot korzystający z usług wodnych wprowadzający ścieki do wód lub do ziemi w ramach usług wodnych jest obowiązany do stosowania przyrządów pomiarowych lub systemów pomiarowych umożliwiających pomiar ilości i temperatury wprowadzonych ścieków, jeżeli wprowadza do wód lub do ziemi ścieki w ilości średniej dobowej powyżej 0,01 m ³ /s.
	art. 75	Zakazuje się wprowadzania ścieków: 1) bezpośrednio do wód podziemnych; 2) do wód: a) powierzchniowych, jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami wynikającymi z istniejących form ochrony przyrody, stref ochrony zwierząt łownych albo ostoi utworzonych, a także stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, b) powierzchniowych w obrębie kąpielisk, miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli i plaż publicznych nad wodami oraz w odległości mniejszej niż 1 kilometr od ich granic, c) stojących, d) jezior, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny, e) cieków naturalnych oraz kanałów będących dopływami jezior, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny; 3) do ziemi: a) zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, b) jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami wynikającymi z istniejących form ochrony przyrody, stref ochrony zwierząt łownych albo ostoi, a także stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, c) jeżeli stopień oczyszczania ścieków lub miąższość utworów skalnych nad zwierciadłem wód podziemnych nie stanowi zabezpieczenia tych wód przed zanieczyszczeniem,

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

		d) w pasie technicznym, e) w odległości mniejszej niż 1 kilometr od granic kąpielisk, miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli oraz plaż publicznych nad wodami.
art. 76		Dopuszcza się wprowadzanie ścieków, jeżeli jest to zgodne z warunkami określonymi w przepisach wydanych o ile organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego ustali, że takie dopuszczenie nie koliduje z utrzymaniem dobrego stanu wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód.
art. 77 ust. 1 pkt 3 i ust. 3		Zakazuje się m.in. gromadzenia ścieków na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, zwolnić od w/w zakazu, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.
art. 78		Ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi w ramach zwykłego korzystania z wód albo usług wodnych powinny być oczyszczone w stopniu wymaganym przepisami ustawy i nie mogą: 1) zawierać: a) odpadów oraz zanieczyszczeń pływających, b) substancji priorytetowych, c) chorobotwórczych drobnoustrojów pochodzących z obiektów, w których leczeni są chorzy na choroby zakaźne; 2) powodować w tych wodach: a) zmian w naturalnej, charakterystycznej dla nich biocenozie, b) zmian naturalnej mętności, barwy lub zapachu, c) formowania się osadów lub piany.
art. 79		Zakazuje się rozcieńczania ścieków w celu uzyskania ich stanu, składu oraz minimalnego procentu redukcji substancji zanieczyszczających.
art. 83		Wprowadzający ścieki do wód lub do ziemi są obowiązani zapewnić ochronę wód przed zanieczyszczeniem, w szczególności przez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, a tam, gdzie jest to celowe, powtórne wykorzystanie oczyszczonych ścieków. Wybór miejsca i sposobu wykorzystania albo usuwania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływania na środowisko. Obiekt budowlany lub zespół takich obiektów, których użytkowanie jest związane z wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi, nie może zostać oddany do użytkowania, jeżeli nie zostały spełnione wymagania, o których mowa w art. 76 ustawy - Prawo ochrony środowiska. Budowę urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę realizuje się jednocześnie z rozwiązaniem spraw gospodarki ściekowej, w szczególności przez budowę systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków. W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ten sam co systemy kanalizacji zbiorczej poziom ochrony środowiska.
art. 84		Ścieki bytowe oraz ścieki komunalne, ścieki przemysłowe biologicznie rozkładalne oraz wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb, mogą być oczyszczane przez ich rolnicze wykorzystanie. Rolnicze wykorzystanie ścieków to: 1) nawadniania użytków rolnych; 2) nawożenia użytków rolnych przez dodanie materiałów do gleby albo przez rozprowadzenie na powierzchni, albo przez wstrzykiwanie do gruntu, umieszczenie pod powierzchnią gruntu lub mieszanie z warstwami powierzchniowymi gruntu; 3) nawadniania oraz nawożenia stawów wykorzystywanych do chowu lub hodowli ryb. Roczne i sezonowe dawki ścieków wykorzystywanych rolniczo, określone w pozwoleniach wodnoprawnych albo pozwoleniach zintegrowanych, nie

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

		<p>mogą przekroczyć zapotrzebowania roślin na azot, potas i wodę oraz utrudniać przebiegu procesów samooczyszczania się gleby.</p> <p>Zakazuje się rolniczego wykorzystania ścieków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gdy grunt jest zamrznięty, zalany wodą, nasycony wodą lub przykryty śniegiem, z wyjątkiem dna stawów ziemnych wykorzystywanych do chowu i hodowli ryb; 2) na gruntach wykorzystywanych do upraw roślin przeznaczonych do spożycia w stanie surowym; 3) na gruntach, w których zwierciadło wód podziemnych znajduje się płycej niż 1,5 m od powierzchni ziemi lub od dna rowu rozprowadzającego ścieki; 4) na obszarach o spadku terenu większym niż: <ol style="list-style-type: none"> a) 10% dla gruntów ornych, b) 20% dla łąk, pastwisk oraz plantacji drzew leśnych; 5) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w okresie prognozowanego wezbrania wód.
	art. 234	<p>Właściciel gruntu nie może:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zmieniać stanu wody na gruncie, a zwłaszcza kierunku odpływu znajdującej się na jego gruncie wody opadowej ani kierunku odpływu ze źródeł - ze szkodą dla gruntów sąsiednich; 2) odprowadzać wód oraz ścieków na grunty sąsiednie.
	art. 389 pkt 2 i 9 art. 390 ust. 1 pkt 2	<p>Pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na szczególne korzystanie z wód i na wykonanie urządzeń wodnych, oraz gromadzenie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ścieków, jeżeli jest zgoda organu Wód Polskich.</p>
	art. 476 ust. 1	<p>Kto bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego albo z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym korzysta z wody lub wykonuje urządzenia wodne albo inne czynności wymagające pozwolenia wodnoprawnego podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.</p>
	art. 478 pkt 5 i 6	<p>Kto wbrew przepisom wprowadza ścieki do wód lub do ziemi, a także gromadzi ścieki na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią podlega karze grzywny.</p>
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Dz. U. z 2018 poz.799 z późn. zm.	art. 7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia. 2. Kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu.
	art. 76	<p>Nowo zbudowany lub przebudowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być oddane do użytkowania, jeżeli nie spełniają wymagań ochrony środowiska, takich jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykonanie wymaganych przepisami lub określonych w decyzjach administracyjnych środków technicznych chroniących środowisko; 2) zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, wynikających z ustaw lub decyzji; 3) uzyskanie wymaganych decyzji określających zakres i warunki korzystania ze środowiska. <p>Nowo zbudowany lub przebudowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być eksploatowane, jeżeli w okresie 30 dni od zakończenia rozruchu nie są dotrzymanywane wynikające z mocy prawa standardy emisyjne albo określone w pozwoleniu warunki emisji, ustalone dla fazy po zakończeniu rozruchu.</p> <p>Na 30 dni przed terminem oddania do użytkowania nowo zbudowanego lub przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, inwestor jest obowiązany poinformować wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oddania do użytkowania nowo zbudowanego lub przebudowanego

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

		<p>objektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji; 2) zakończenia rozruchu instalacji, jeżeli jest on przewidywany.</p>
	art. 152	<p>Instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska.</p> <p>Zgłoszenie, powinno zawierać:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oznaczenie prowadzącego instalację, jego adres zamieszkania lub siedziby; 2) adres zakładu, na którego terenie prowadzona jest eksploatacja instalacji; 3) rodzaj i zakres prowadzonej działalności, w tym wielkość produkcji lub wielkość świadczonych usług; 4) czas funkcjonowania instalacji (dni tygodnia i godziny); 5) wielkość i rodzaj emisji; 6) opis stosowanych metod ograniczania wielkości emisji; 7) informację, czy stopień ograniczania wielkości emisji jest zgodny z obowiązującymi przepisami. <p>Zgłoszenia należy dokonać przed rozpoczęciem eksploatacji. Do rozpoczęcia eksploatacji instalacji nowo zbudowanej lub zmienionej w sposób istotny można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.</p>
	art. 342 ust. 1 i 2	<p>Kto, będąc obowiązany do zgłoszenia informacji dotyczących eksploatacji instalacji, nie spełnia tych obowiązków lub eksploatuje instalację niezgodnie ze złożoną informacją, podlega karze grzywny.</p> <p>Karze podlega również ten, kto eksploatuje instalację pomimo wniesienia sprzeciwu, albo rozpoczyna eksploatację instalacji przed upływem terminu do wniesienia sprzeciwu.</p>
	art. 379	<p>Wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.</p> <p>Organy mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.</p> <p>Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren; 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych; 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego; 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli. <p>Wójt, burmistrz lub prezydent miasta lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.</p> <p>Wójt, burmistrz lub prezydent miasta występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.</p> <p>Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli.</p>
	art. 403 ust. 1 i 2	<p>Do zadań własnych gmin i powiatów należy finansowanie przedsięwzięć związanych z ochroną wód i powierzchni ziemi.</p>

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Dz. U. z 2018 poz. 1454 z późn. zm.	art. 3 ust 2 pkt 1 i 2b	Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności zapewniają budowę, utrzymanie i eksploatację własnych lub wspólnych z innymi gminami stacji zlewnych, w przypadku gdy podłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe lub powoduje nadmierne koszty.
	art. 3 ust 3 pkt 1 i 2	Gminy prowadzą ewidencję: 1) zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej; 2) przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.
	art. 5 ust 1 pkt 2, 3a i 3b	Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą określone wymagania. Właściciele mają obowiązek gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych i pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych zgodnie z przepisami.
	art. 6 ust 1	Właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych są obowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, wpisanego do rejestru działalności regulowanej, przez okazanie takich umów i dowodów uiszczenia opłat za te usługi.
	art. 6 ust. 6	Gmina jest obowiązana zorganizować m.in. odbieranie opróżnianie zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów.
	art. 6 ust. 7	Wójt, burmistrz, prezydent miasta wydaje z urzędu decyzję, w której ustala: 1) obowiązek uiszczenia opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych; 2) wysokość opłat wyliczonych z zastosowaniem stawek, 3) terminy uiszczenia opłat, 4) sposób i terminy udostępniania zbiorników w celu ich opróżnienia.
	art. 6a	Rada gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, przejąć od właścicieli nieruchomości wszystkie albo wskazane obowiązki, w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych. Przejmując obowiązki, rada gminy ustala opłatę ponoszoną przez właścicieli nieruchomości za wykonywanie przejętych obowiązków. Opłata jest ustalana w sposób zryczałtowany za okresowe pozbywanie się określonej ilości wskazanego rodzaju nieczystości ciekłych. Wysokość opłaty jest uzależniona od faktycznych kosztów ponoszonych przez gminę z tytułu zorganizowania i funkcjonowania systemu zagospodarowywania nieczystości ciekłych.
	art. 7 ust. 1, 3, 3a, 6	Na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych wymagane jest uzyskanie zezwolenia, według wytycznych uchwalonych przez radę gminy, wydanego zezwolenia przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.
	art. 7 ust. 6b	Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi w formie elektronicznej ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

	art. 9 ust 2	Jeżeli przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie, nie wypełnia określonych w nim warunków, organ, który wydał zezwolenie, wzywa go do niezwłocznego zaniechania naruszania tych warunków. Jeżeli przedsiębiorca mimo wezwania nadal narusza te warunki, organ cofa, w drodze decyzji, zezwolenie bez odszkodowania.
	art. 9o	Podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych jest obowiązany do sporządzania kwartalnych sprawozdań. Sprawozdanie jest przekazywane wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta w terminie do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy. Sprawozdanie zawiera: 1) informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru danej gminy; 2) informacje o sposobach zagospodarowania nieczystości ciekłych, wraz ze wskazaniem stacji zlewnej, do której zostały przekazane odebrane nieczystości ciekłe; 3) liczbę właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane nieczystości ciekłe. Podmiot, dołącza do sprawozdania wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, oraz wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły. W wykazach zamieszcza się imię i nazwisko albo nazwę oraz adres właściciela nieruchomości, a także adres nieruchomości.
	art. 9u	Wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów <i>ustawy</i> .
	art. 9xb	Podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, który: 1) przekazuje nierzetelne kwartalne sprawozdanie, podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 zł do 500 zł, jeżeli sprawozdanie zostanie uzupełnione lub poprawione w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, a w przypadku niezastosowania się do wezwania od 500 zł do 5000 zł; 2) przekazuje po terminie sprawozdanie, podlega karze pieniężnej w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nie więcej jednak niż za 365 dni.
	art. 10 ust. 1 i 2	Kto nie wykonuje obowiązków dotyczących utrzymania porządku i czystości w gminie lub prowadzi działalność bez wymaganego zezwolenia - podlega karze aresztu lub karze grzywny.
Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Dz. U. z 2019 poz. 506 z późn. zm.	art. 7 ust. 1 pkt 3	Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kanalizacji oraz usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane Dz. U. z 2018 poz. 1202 z późn. zm.	art. 3 pkt 9	Urządzeniem budowlanym są przyłącza i urządzenia instalacyjne, w tym służące oczyszczaniu lub gromadzeniu ścieków.
	art. 29 ust. 1 pkt 3	Pozwolenia na budowę nie wymaga budowa przydomowych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,50 m ³ /d.
	art. 29 ust. 3	Pozwolenia na budowę wymagają przedsięwzięcia, które wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, oraz przedsięwzięcia wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.
	art. 30 ust. 1 pkt 1, ust. 2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków wymaga zgłoszenia właściciemu organowi. W zgłoszeniu należy określić rodzaj, zakres i sposób wykonywania robót budowlanych oraz termin ich rozpoczęcia. Do zgłoszenia należy dołączyć oświadczenie, o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane oraz, w zależności od potrzeb, odpowiednie szkice lub rysunki, a także pozwolenia, uzgodnienia i opinie wymagane odrębnymi przepisami.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

	art. 30 ust. 5	Zgłoszenia robót należy dokonać przed terminem zamierzonego rozpoczęcia robót budowlanych. Do wykonywania robót budowlanych można przystąpić, jeżeli w terminie 21 dni od dnia doręczenia zgłoszenia właściwy organ nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.
	art. 32 ust. 4 pkt 2	Pozwolenie na budowę może być wydane wyłącznie temu, kto posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.
	art. 91a	Kto nie utrzymuje obiektu budowlanego w należytych stanie technicznym, użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami lub nie zapewnia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego, podlega grzywnie nie mniejszej niż 100 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
	art. 92 ust.1 pkt 2	Kto nie spełnia obowiązku usunięcia stwierdzonych uszkodzeń lub uzupełnienia braków, mogących spowodować niebezpieczeństwo dla ludzi lub mienia bądź zagrożenie środowiska, podlega karze aresztu albo karze ograniczenia wolności, albo karze grzywny.
Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków Dz. U. z 2018 poz. 1152 z późn. zm.	art. 3 ust 1	Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy.
	art. 19 ust. 1	Rada gminy uchwała regulamin odprowadzania ścieków
	art. 31 ust. 1	Osoby, które wybudowały z własnych środków urządzenia kanalizacyjne, mogą je przekazywać odpłatnie gminie lub przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu, na warunkach uzgodnionych w umowie.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Dz. U. z 2014 poz. 1800	§ 4 ust. 1	Ścieki bytowe lub komunalne wprowadzane do wód nie powinny przekraczać najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń albo powinny spełniać minimalny procent redukcji zanieczyszczeń określonych dla RLM poniżej 2 000, tj.: BZT ₅ 40 mgO ₂ /l, ChZT 150 mgO ₂ /l, zawiesiny ogólne 50 mg/l.
	§ 4 ust. 2	Ścieki bytowe wprowadzane do wód z oczyszczalni ścieków w aglomeracji nie powinny przekraczać najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń albo powinny spełniać minimalny procent redukcji zanieczyszczeń w zależności od liczby RLM dla danej aglomeracji, na obszarze której znajduje się przydomowa oczyszczalnia, określonych w załączniku nr 3 do Rozporządzenia.
	§ 13 ust. 5	Ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego poza aglomeracją, mogą być wprowadzane do ziemi, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) ich ilość nie przekracza 5,0 m ³ na dobę; 2) BZT ₅ ścieków dopływających do indywidualnego systemu oczyszczania ścieków jest zredukowane co najmniej o 20%, a zawartość zawiesin ogólnych co najmniej o 50%; 3) miejsce wprowadzania ścieków do ziemi jest oddzielone warstwą gruntu o miąższości co najmniej 1,5 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych.
	§ 13 ust. 6	Ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego w aglomeracji, mogą być wprowadzane do ziemi, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) ich ilość nie przekracza 5,0 m ³ na dobę; 2) nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń właściwych dla RLM aglomeracji, na obszarze której zlokalizowane jest gospodarstwo, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia; 3) miejsce ich wprowadzania do ziemi jest oddzielone warstwą gruntu o miąższości co najmniej 1,5 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

	§ 13 ust. 7	Ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego poza aglomeracją, mogą być wprowadzane do urządzenia wodnego, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) ich ilość nie przekracza 5,0 m ³ na dobę; 2) nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń dla oczyszczalni o RLM od 2 000 do 9 999 określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia; 3) najwyższy użytkowy poziom wodonośny wód podziemnych znajduje się co najmniej 1,5 m pod dnem tego urządzenia.
	§ 13 ust. 8	Ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego w aglomeracji, mogą być wprowadzane do urządzenia wodnego, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) ich ilość nie przekracza 5,0 m ³ na dobę; 2) nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń właściwych dla RLM aglomeracji, na obszarze której zlokalizowane jest gospodarstwo, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia; 3) najwyższy użytkowy poziom wodonośny wód podziemnych znajduje się co najmniej 1,5 m pod dnem tego urządzenia.
	§ 14	Ścieki mogą być przeznaczone do rolniczego wykorzystania, jeżeli: 1) BZT ₅ ścieków jest redukowane co najmniej o 20%, a zawartość zawiesin ogólnych co najmniej o 50%; 2) spełniają warunki sanitarne, określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia; 3) nie stanowią zagrożenia dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych, a w szczególności nie spowodują zanieczyszczenia tych wód substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego; 4) nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń, określonych w: a) lp. 1 i 2 w tabeli I w załączniku nr 4 do rozporządzenia, b) lp. 2 i 21-58 w tabeli II w załączniku nr 4 do rozporządzenia.
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Dz. U. z 2019 poz. 1065	§ 26 ust 1 i ust. 3	Działka budowlana, przewidziana pod zabudowę budynkami przeznaczonymi na pobyt ludzi, powinna mieć zapewnioną możliwość przyłączenia uzbrojenia działki lub bezpośrednio budynku do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej i ciepłowniczej. W razie braku warunków przyłączenia sieci wodociągowej i kanalizacyjnej działka, może być wykorzystana pod zabudowę budynkami przeznaczonymi na pobyt ludzi, pod warunkiem zapewnienia możliwości korzystania z indywidualnego ujęcia wody, a także zastosowania zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków, jeżeli ich ilość nie przekracza 5 m ³ na dobę. Jeżeli ilość ścieków jest większa od 5 m ³ , to ich gromadzenie lub oczyszczanie wymaga pozytywnej opinii właściwego terenowo inspektora ochrony środowiska.
	§ 30	Usytuowanie na działce budowlanej urządzeń do gromadzenia i oczyszczania ścieków powinno być zgodne z wymaganiami rozporządzenia oraz z przepisami dotyczącymi ochrony gruntu, wód i powietrza.
	§ 34	Zbiorniki na nieczystości ciekłe mogą być stosowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy czym nie dopuszcza się ich stosowania na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na powodzie oraz zalewanie wodami opadowymi, chyba że została wydana decyzja organu umożliwiająca ich zastosowanie.
	§ 35	Zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe, doły ustępowe nieskanalizowanych oraz urządzenia kanalizacyjne i zbiorniki do usuwania i gromadzenia wydaliny pochodzenia zwierzęcego powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne, szczelne przykrycie z zamykanym otworem do usuwania nieczystości i odpowietrzenie wyprowadzone co najmniej 0,5 m

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

		ponad poziom terenu.
	§ 36	<p>Odległość pokryw i wyloty wentylacji ze zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, o liczbie miejsc nie większej niż 4 i podobnych urządzeń sanitarno-gospodarczych o pojemności do 10 m³ powinna wynosić co najmniej:</p> <p>1) od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz do magazynów produktów spożywczych — 15 m, 2) od granicy działki sąsiedniej, drogi (ulicy) lub ciągu pieszego — 7,5 m.</p> <p>W zabudowie jednorodzinnej, zagrodowej i rekreacji indywidualnej odległości urządzeń sanitarno-gospodarczych, powinny wynosić co najmniej:</p> <p>1) od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi — 5 m, 2) od granicy działki sąsiedniej, drogi (ulicy) lub ciągu pieszego — 2 m.</p> <p>Odległości zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe o pojemności powyżej 10 m³ do 50 m³ powinny wynosić co najmniej:</p> <p>1) od okien i drzwi zewnętrznych — 30 m, 2) od granicy działki sąsiedniej — 7,5 m, 3) od linii rozgraniczającej drogi (ulicy) lub ciągu pieszego — 10 m.</p>
	§ 37	Przepliwowe, szczelne osadniki podziemne, stanowiące część przydomowej oczyszczalni ścieków gospodarczo-bytowych, służące do wstępnego ich oczyszczania, mogą być sytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie budynków jednorodzinnych, pod warunkiem wyprowadzenia ich odpowietrzenia przez instalację kanalizacyjną co najmniej 0,6 m powyżej górnej krawędzi okien i drzwi zewnętrznych w tych budynkach.
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia. Dz. U. z 2010 Nr 130, poz. 880	§ 2 ust. 1	Zgłoszenia z uwagi na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi wymagają oczyszczalni ścieków o przepustowości do 5 m ³ na dobę, wykorzystywane na potrzeby własnego gospodarstwa domowego lub rolnego w ramach zwykłego korzystania z wód.
Rozporządzenie Nr 4/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły	§ 17	<p>Wprowadza się ograniczenia w korzystaniu z wód, polegające na zakazie:</p> <p>1) wprowadzania do ziemi ścieków przemysłowych zawierających substancje priorytetowe lub substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego; 2) wprowadzania do ziemi ścieków, z wyłączeniem wód opadowych i roztopowych; a) na obszarze występowania głównego użytkowego poziomu wodonośnego wieku triasowego; b) na obszarze aglomeracji; c) w odległości mniejszej niż 100 m od linii wyznaczonej rzędną maksymalnego piętrzenia zbiornika wodnego; 3) rolniczego wykorzystania ścieków i osadów ściekowych w odległości mniejszej niż 100 metrów od linii wyznaczonej rzędną maksymalnego piętrzenia zbiornika wodnego.</p>
Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Dz. U. z 2018 poz. 2081 z późn. zm.	art. 59	<p>Przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaga realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planowanego przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko; - planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko został stwierdzony postanowieniem przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. <p>Dla przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 lub dla którego zostało stwierdzone potencjalnie znaczące oddziaływanie na obszary Natura 2000, wymagane jest przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.</p>

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

<p>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dz. U. z 2016 poz. 71</p>	<p>§ 3 ust. 1 pkt 77</p>	<p>Do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zaliczono oczyszczanie ścieków, przewidzianych do obsługi nie mniej niż 400 równoważnych mieszkańców, w związku z czym dla takich przedsięwzięć może zaistnieć konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.</p>
<p>Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych Dz. U. z 2018 poz. 1986 z późn. zm.</p>		<p>Przepisy tej ustawy należy zawsze stosować przy prowadzeniu inwestycji publicznych, szczególnie w przypadku pozyskiwania środków zewnętrznych.</p>
<p>Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach Dz. U. z 2019 poz. 701 z późn. zm.</p>	<p>art. 96</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odzysk polegający na stosowaniu komunalnych osadów ściekowych: <ol style="list-style-type: none"> 1) w rolnictwie, rozumianym jako uprawa wszystkich płodów rolnych wprowadzanych do obrotu handlowego, włączając w to uprawy przeznaczane do produkcji pasz, 2) do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu, 3) do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz, 4) do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne, 5) przy dostosowaniu gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu odbywa się z zachowaniem warunków określonych poniżej. 2. Komunalne osady ściekowe mogą być przekazywane do stosowania władającemu powierzchnią ziemi wyłącznie przez wytwórcę tych osadów. 3. Odpowiedzialność za prawidłowe stosowanie komunalnych osadów ściekowych w celach, spoczywa na wytwórcy tych osadów. 4. Stosowanie komunalnych osadów ściekowych jest możliwe, jeżeli są one ustabilizowane oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu ich stosowania, w szczególności przez poddanie ich obróbce biologicznej, chemicznej, termicznej lub innemu procesowi, który obniża podatność komunalnych osadów ściekowych na zagniwanie i eliminuje zagrożenie dla środowiska lub życia i zdrowia ludzi. 5. Zakazuje się nawadniania komunalnych osadów ściekowych poddanych uprzednio procesowi osuszania. 6. Przed stosowaniem komunalne osady ściekowe oraz grunty, na których osady te mają być stosowane, poddaje się badaniom przez wytwórcę komunalnych osadów ściekowych. 7. Wytwórca komunalnych osadów ściekowych jest obowiązany do przekazywania, wraz z tymi osadami, władającemu powierzchnią ziemi, na której komunalne osady ściekowe mają być stosowane, informacji o dawkach tego osadu, które mogą być stosowane na poszczególnych gruntach, oraz wyników badań, 8. Wytwórca komunalnych osadów ściekowych, powiadamia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o zamiarze przekazania tych osadów władającemu powierzchnią ziemi, na której te osady mają być stosowane, na co najmniej 7 dni przed przekazaniem. 9. Powiadomienie, jest dokonywane w formie pisemnej i zawiera informacje wskazujące władającemu powierzchnią ziemi oraz numery ewidencyjne działek, na których komunalne osady ściekowe mają być stosowane. 10. Władający powierzchnią ziemi, na której mają być stosowane komunalne osady ściekowe, jest obowiązany przechowywać wyniki badań oraz informacje przez okres 5 lat od dnia zastosowania komunalnych osadów ściekowych. 11. Władający powierzchnią ziemi, na której komunalne osady ściekowe mają być stosowane jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na przetwarzanie odpadów lub obowiązku wpisu do rejestru. 12. Zakazuje się stosowania komunalnych osadów ściekowych: <ol style="list-style-type: none"> 1) na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody;

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

	<ol style="list-style-type: none"> 2) na terenach ochrony pośredniej stref ochronnych ujęć wody, w przypadku ich ustanowienia w akcie prawa miejscowego wydanym na podstawie art. 58 ustawy Prawo wodne 3) w pasie gruntu o szerokości 50 m bezpośrednio przylegającego do brzegów jezior i cieków; 4) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz na terenach czasowo podtopionych i bagiennych; 5) na terenach czasowo zamarzniętych i pokrytych śniegiem; 6) na gruntach o dużej przepuszczalności, stanowiących w szczególności piaski luźne i słabogliniaste oraz piaski gliniaste lekkie, jeżeli poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości mniejszej niż 1,5 m poniżej powierzchni gruntu; 7) na gruntach rolnych o spadku przekraczającym 10%; 8) na obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w przypadku ich ustanowienia w akcie prawa miejscowego wydanym na podstawie art. 60 ustawy Prawo wodne; 9) na terenach objętych pozostałymi formami ochrony przyrody, jeżeli osady ściekowe zostały wytworzone poza tymi terenami; 10) na terenach położonych w odległości mniejszej niż 100 m od ujęcia wody, domu mieszkalnego lub zakładu produkcji żywności; 11) na gruntach, na których rosną rośliny sadownicze i warzywa, z wyjątkiem drzew owocowych; 12) na gruntach przeznaczonych pod uprawę roślin jagodowych i warzyw, których części jadalne bezpośrednio stykają się z ziemią i są spożywane w stanie surowym – w ciągu 18 miesięcy poprzedzających zbiory i w czasie zbiorów; 13) na gruntach wykorzystywanych na pastwiska i łąki; 14) na gruntach wykorzystywanych do upraw pod osłonami.
--	--

Diagnoza stanu

Koncentracja dużej ilości urządzeń do oczyszczania ścieków niewątpliwie może niekorzystnie oddziaływać na środowisko, szczególnie na komponenty przyrodnicze, gleby, wody powierzchniowe i podziemne. Dlatego też, dla niniejszego opracowania została sporządzona analiza oddziaływania, gdzie zbadano wpływ budowy urządzeń na siedliska przyrodnicze i gatunki chronione, ujęcia wód do celów pitnych, ekosystemy zależne od wód, stan wód powierzchniowych ze względu na położenie na obszarach zagrożonych powodzią. Co dwa lata Województwo Świętokrzyskie przeprowadza całościowy monitoring stanu środowiska naturalnego, a jego wyniki zamieszczane są w Raporcie z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025, którego elementem jest również analiza dotycząca realizacji Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Ostatni Raport został sporządzony w 2018 roku i wynika z niego, że stan środowiska naturalnego województwa świętokrzyskiego systematycznie się poprawia.

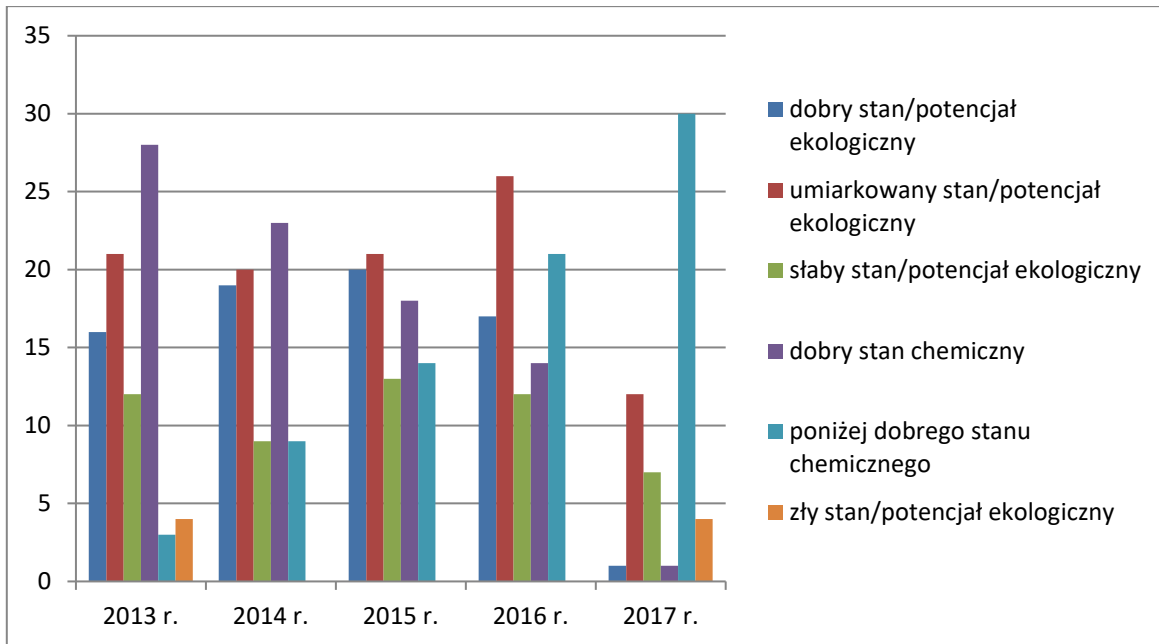
Wymiernym wskaźnikiem obrazującym poprawę stanu środowiska jest stan zasobów przyrodniczych. Pod tym względem nasze województwo należy do najczystszych ekologicznie obszarów Polski. 66,25% jego powierzchni zostało poddanych prawnej ochronie przyrody, co stawia nas na pierwszym miejscu w kraju. Bogata szata roślinna, rzadkie zbiorowiska roślinności stepowej, górskiej, bagiennej oraz jedyne w Polsce środkowej stanowisko słonorośli. Co więcej, na terenie województwa, Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000 zostało objęte 13,57% ogólnej powierzchni naszego regionu. Mamy 2 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 38 obszarów ochrony siedlisk. W analizowanym okresie 2013-2017 nie zostały wykazane ujemne skutki oddziaływania indywidualnych urządzeń do oczyszczania ścieków komunalnych na środowisko przyrodnicze.

Kolejnym komponentem środowiska, na który urządzenia te mają wpływ są gleby. W przypadku większości cech opisujących właściwości i jakość gleby nie obserwowano istotnych zmian w ciągu 20 lat w porównaniu ze stanem wyjściowym, co pozwala na stwierdzenie, że funkcjonujące indywidualne urządzenia do oczyszczania ścieków komunalnych nie mają negatywnego oddziaływania na ten komponent środowiska. Wykonywane w okresach 5-cio letnich badania gleb województwa świętokrzyskiego potwierdzają naturalną zawartość określonych składników chemicznych. W roku 2015 wszystkie badane profile charakteryzowały się niską zawartością siarki siarczanowej i brakiem zanieczyszczenia WWA. Również nie obserwowano wyraźnych zmian w stosunku do odczynu gleb. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych, w tym przede wszystkim metali ciężkich, takich jak chrom, cynk, kadm, kobalt, miedź, nikiel, ołów, rtęć nie przekraczała w żadnym punkcie pomiarowym wartości dopuszczalnych. Ponadto analiza 15-letnia pierwiastków śladowych w warstwie powierzchniowej gleby obszarów użytkowanych rolniczo nie wykazała trendu ich kumulacji.

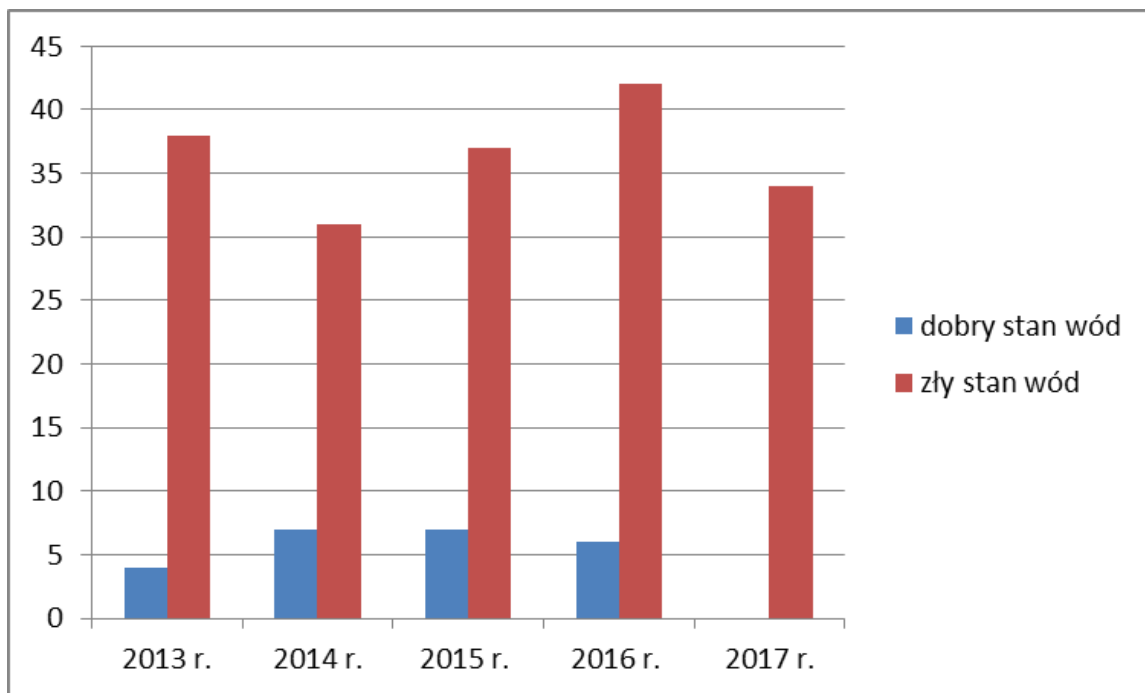
W dalszym ciągu dużym problemem w naszym województwie jest czystość wód zarówno powierzchniowych, jak i coraz częściej podziemnych.

Analizując stan wód powierzchniowych w poszczególnych latach należy zwrócić uwagę na stałą zmianę ilości i umiejscowienia punktów pomiarowych, stąd bardzo trudno jednoznacznie ocenić, czy jakość tych wód ulega polepszeniu czy pogorszeniu, w stosunku do roku bazowego. Zmienność tą najlepiej ukazują poniższe wykresy.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

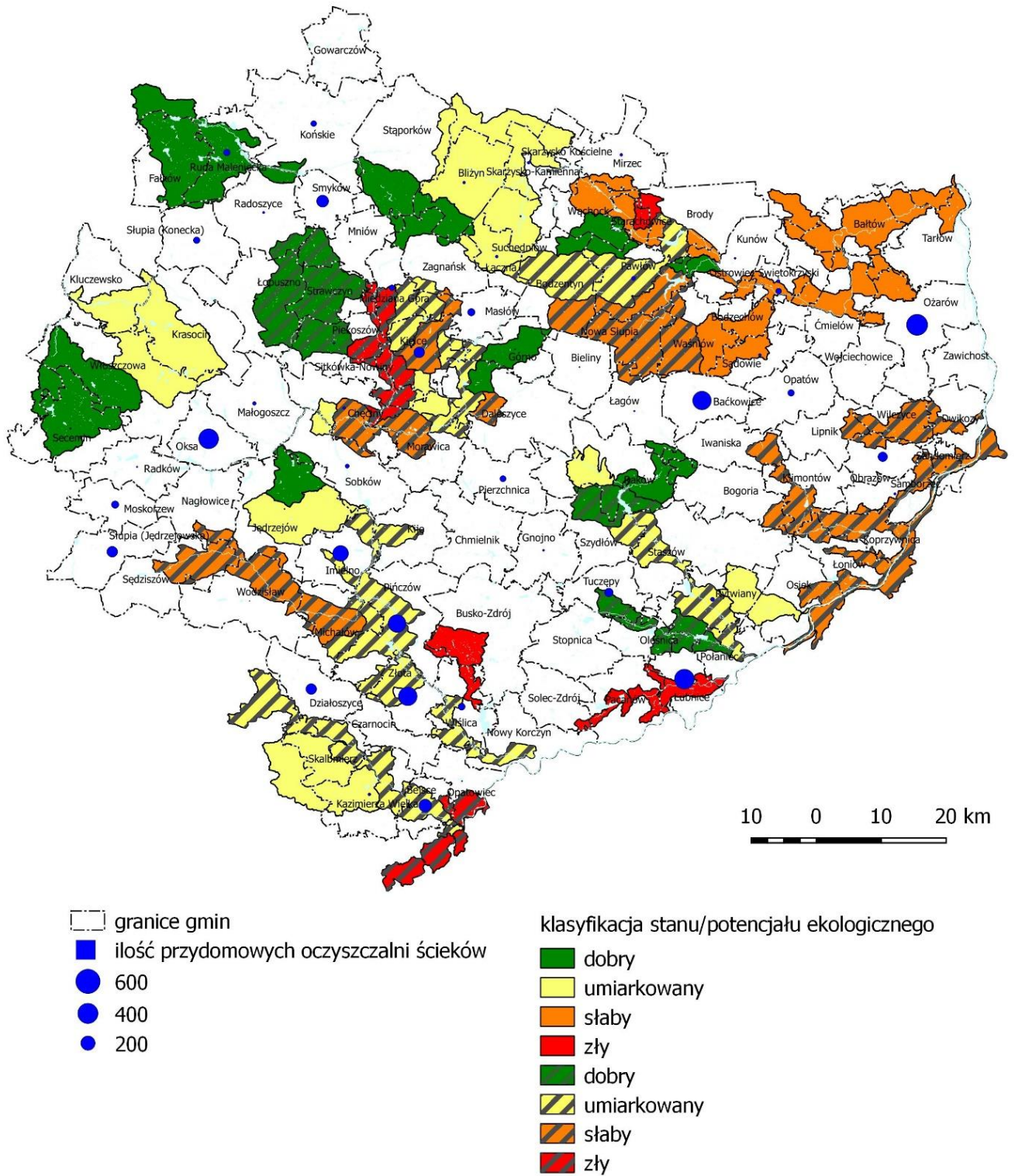
Wykres 1. Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego JCWP badanych na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2013-2017 (dane WIOŚ Kielce)

Wykres 2. Ocena ogólnej jakości wód powierzchniowych w latach 2013-2017 (dane WIOŚ Kielce)

W przeważającej liczbie jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) nie spełniały wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych, ponieważ znajdują się na obszarze wrażliwym na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Dlatego też, na poniższych mapach dokonano analizy, jaki wpływ na JCWP miały eksploatowane przydomowe oczyszczalnie ścieków.

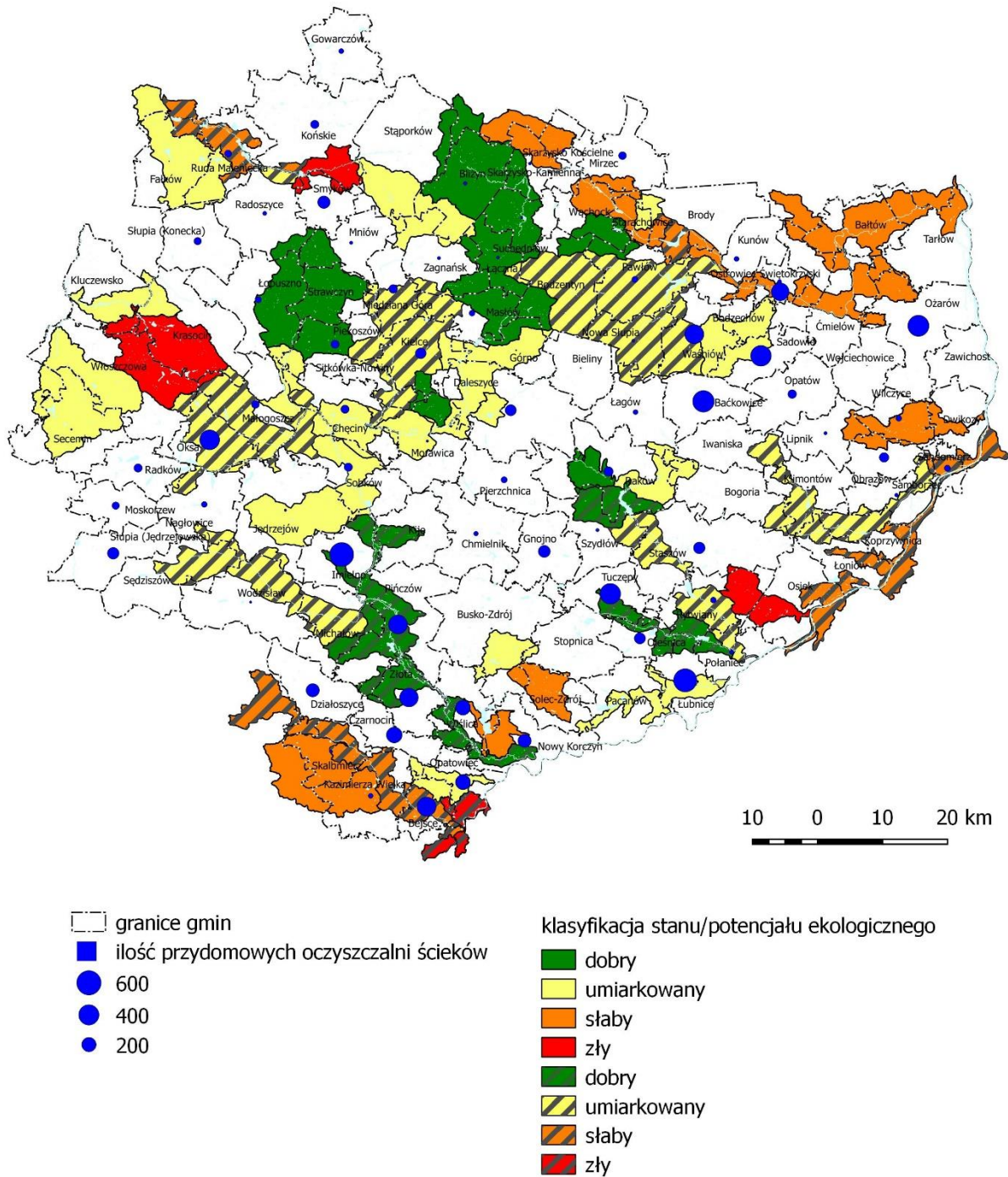
Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Mapa nr 1. Klasyfikacja badanych JCWP w 2012 r. wraz z istniejącymi przydomowymi oczyszczalniami ścieków. (dane WIOŚ Kielce)

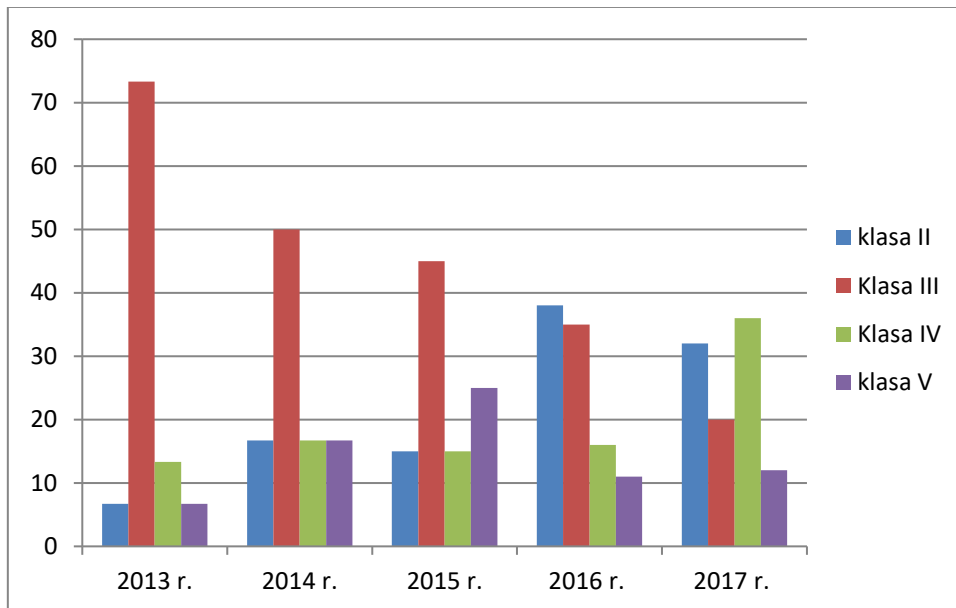

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

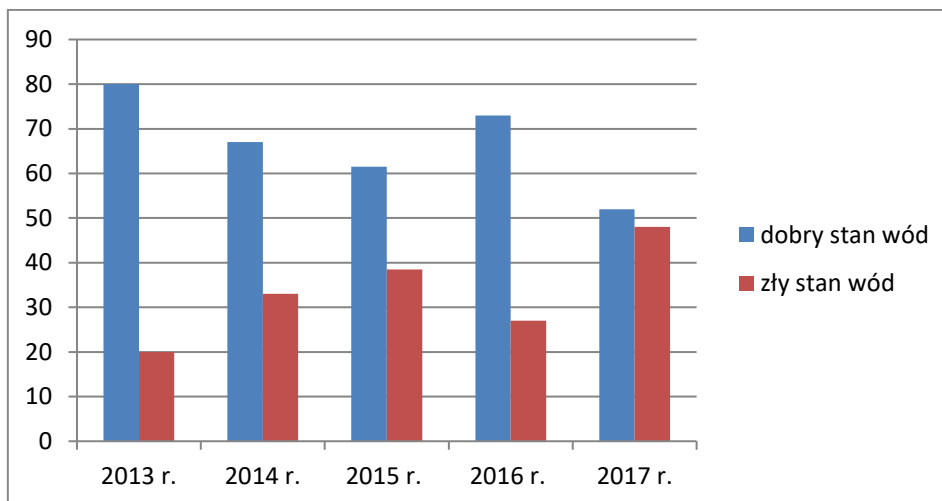

Z przedstawionej analizy jasno wynika, że realizacja tego typu urządzeń wpływa korzystnie na jakość jednolitych części wód powierzchniowych.

Jeśli chodzi o wody podziemne na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 r. wykonano badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w 25 punktach sieci krajowej, natomiast w 2013 r. takie badania przeprowadzono w 15 punktach. Dlatego, dla łatwiejszego porównania na poniższych wykresach pokazano procentowy udział wód w poszczególnych klasach w analizowanych latach. O jakości zwykłych wód podziemnych decydowały głównie podwyższone zawartości żelaza, manganu, potasu, azotanów, amoniaku, siarczanów, wapnia i niklu.

Wykres 3. Ocena jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2017
(dane WIOŚ Kielce)

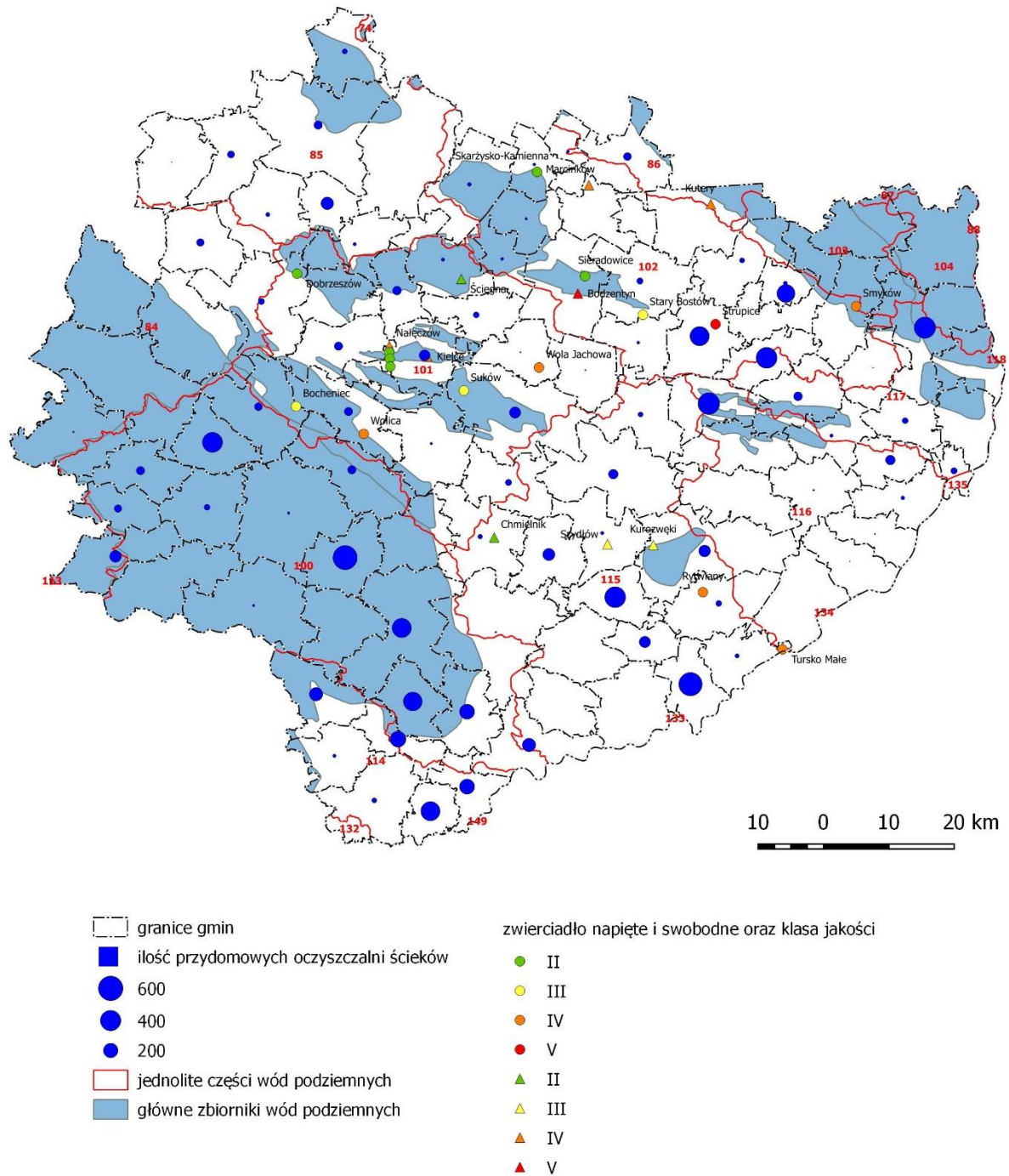

Wykres 4. Stan chemiczny wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2017
(dane WIOŚ Kielce)

Z uwagi na fakt, że każdego roku do badań wybierane są inne punkty jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), jak i inna ilość tych punktów, porównanie wyników i określenie jaki wpływ na wody podziemne ma eksploatacja przydomowych oczyszczalni jest niezwykle utrudniona. Z przedstawionej poniżej mapy wynika, że urządzenia te nie mają negatywnego oddziaływania na stan ocenianych wód podziemnych.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

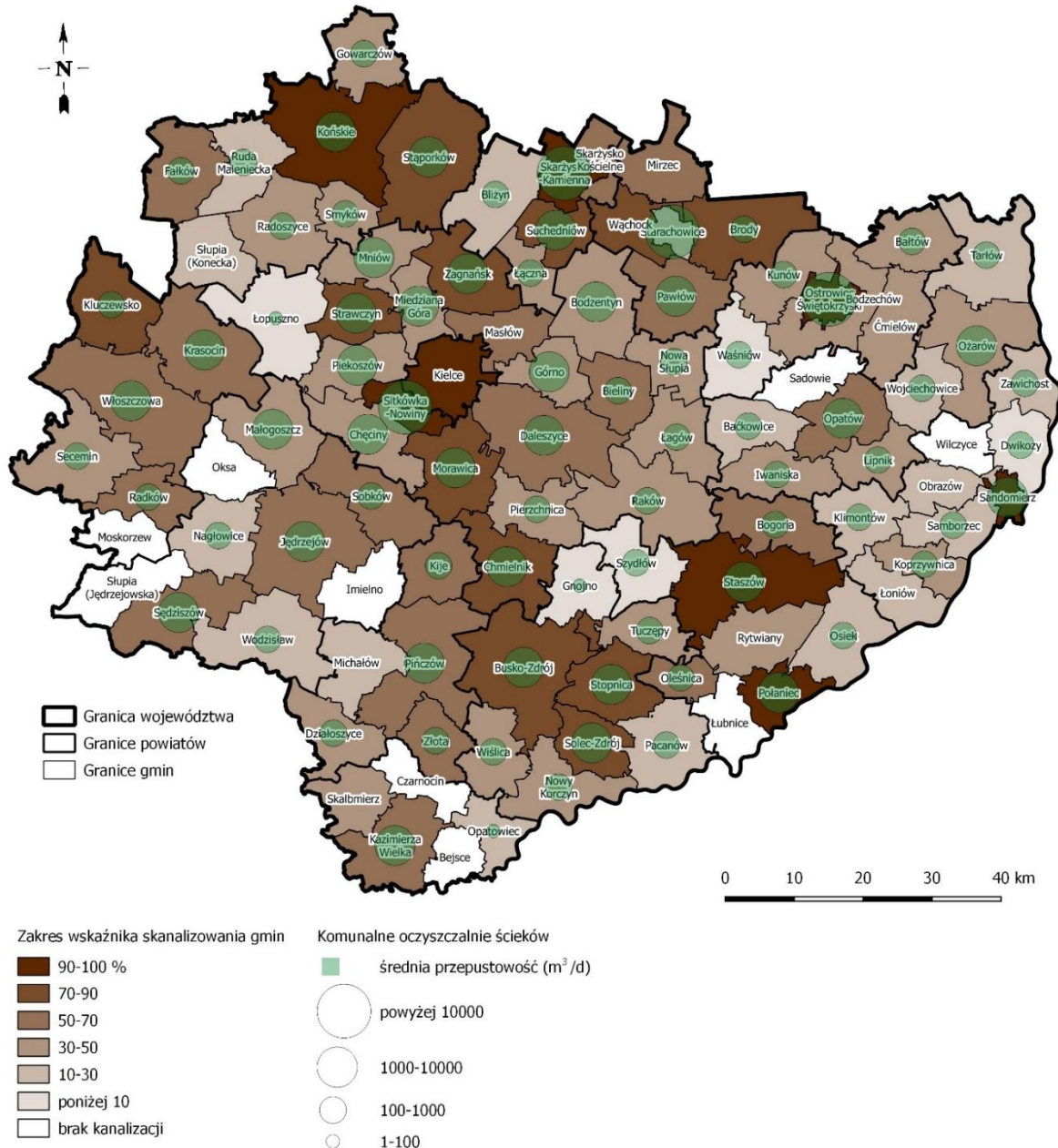
Mapa nr 3. Klasyfikacja badanych JCWPd w 2017 r. wraz z istniejącymi przydomowymi oczyszczalniami ścieków. (dane WIOŚ Kielce)

Niewątpliwie na słabszy stan wód zarówno powierzchniowych jak i podziemnych ma wpływ susza, która wystąpiła na terenie województwa świętokrzyskiego w 2015 r. i w dalszym ciągu niedostateczna infrastruktura służąca oczyszczaniu ścieków. Obecnie na terenie województwa świętokrzyskiego mamy 6.145,87 km sieci kanalizacji sanitarnej. Wśród 102 gmin w województwie 7 nie posiada kanalizacji sanitarnej, tj. **Oksa, Imielno, Słupia Jędrzejowska, Łubnice, Sadowie, Wilczyce i Moskorzew**. Natomiast najwyższy stopień skanalizowania posiadają największe ośrodki miejskie regionu, tj.: Połaniec (100%), Skarżysko-Kamienna (100%), Kielce (97,24%), Ostrowiec Świętokrzyski (93,14%), Starachowice (95,42%),

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Sandomierz (92,62%), Końskie (92,5%). Bardzo wysokim stopniem skanalizowania charakteryzują się również następujące gminy wiejskie: Sitkówka-Nowiny (98,34%), Morawica (89,97%), Staszów (89%), Strawczyn (80,17%) oraz Brody (78,14%).

Na terenie naszego województwa zlokalizowanych jest 151 oczyszczalni ścieków. W roku 2016 działało 111 oczyszczalni komunalnych, w tym 78 biologicznych i 33 z podwyższonym usuwaniem biogenów o łącznej przepustowości 202.932 m³/dobę oraz 40 przemysłowych, w tym 21 mechanicznych, 3 chemiczne, 15 biologicznych i jedna z podwyższonym usuwaniem biogenów – o łącznej przepustowości 227.095 m³/dobę. Na terenie województwa świętokrzyskiego 63,2% ludności korzysta z oczyszczalni ścieków, przy czym w miastach wskaźnik ten wynosi 95,5%, a na wsi 37,2%. Wzrosła również ilość ścieków komunalnych oczyszczanych do 309,03 dam³.

Mapa 4. Skanalizowanie gmin województwa świętokrzyskiego

Część nieoczyszczonych ścieków, wykazanych przez gminy, trafia na przydomowe oczyszczalnie ścieków lub gromadzona jest w zbiornikach bezodpływowych. Na terenie województwa świętokrzyskiego zewidencjonowano 8.615 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 89.616 szt. zbiorników bezodpływowych, a około 12% mieszkańców nie jest objęta żadną formą

zbierania i utylizacji ścieków komunalnych. Ponadto z danych otrzymanych od gmin wynika, że pomimo ustawowego obowiązku **tylko 46 gmin prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych, z czego 42 kontroluje częstotliwość ich opróżniania**. Gminy, w których brak jest rozwiązań systemowych prowadzoną intensywną kontrolę częstotliwości opróżniania szamb, w odstępach 2-4 miesięcznych, a nawet, tak jak to ma miejsce w gminach: Morawica, Iwaniska, Busko Zdrój czy Bałtów, co miesiąc. W większości jednak przypadków zbiorniki te opróżniane są 1-2 razy na rok, stąd tak duża ilość ścieków trafia do środowiska bez oczyszczania (załącznik nr 1).

Dlatego też, w „Programie..” zobowiązano gminy do prowadzenia monitoringu: eksploatacji oczyszczalni ścieków, stanu środowiska przyrodniczego, stanu wód powierzchniowych i podziemnych gleb, oczyszczalni zlokalizowanych na terenie aglomeracji powyżej 2 000 RLM.

Z danych nadesłanych przez gminy wynika, że na 32 gminy z województwa świętokrzyskiego (w tym w 6 poza „Programem..”, tj. Zagnańsk, Słupia Konecka, Smyków, Bodzechów, Małogoszcz, Nagłowice), w których prowadzone były inwestycje, tylko połowa prowadzi kontrole właściwego funkcjonowania instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz wywozu osadów raz na pół roku lub rok. Monitoring ten wykazuje prawidłowe działanie i eksploatację. Jedynie gmina Radków zgłosiła pewne nieprawidłowości w eksploatacji urządzeń. W gminach Daleszyce i Smykowie prowadzone były coroczne badania ścieków oczyszczonych.

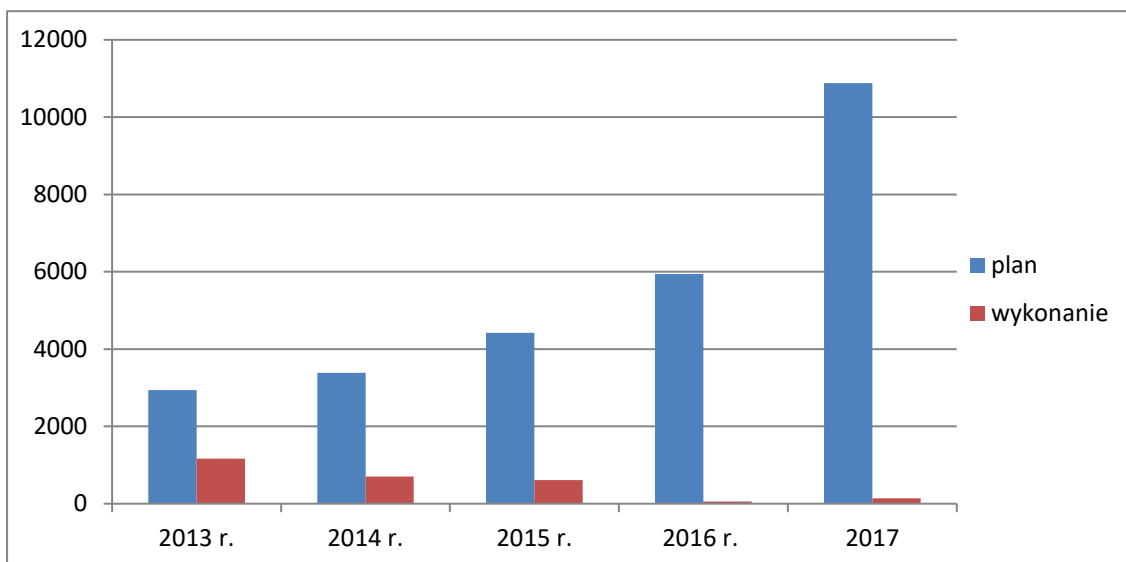
Jeśli chodzi o monitoring wód powierzchniowych to gminy Bejsce i Wiślica (badania cieków Maskalis - Chotel Czerwony i cieków Nida w Nowym Korczynie) korzystają z monitoringu wód powierzchniowych przeprowadzonych przez WIOŚ Kielce. W miejscowości Przyłogi w gminie Smyków przeprowadzono monitoring wód podziemnych. Również w gminie Waśniów przeprowadzono, 4 razy w roku i przeglądowo - kompleksowo 1 raz w roku, badania polegające na kontroli mikrobiologii i fizykochemii wód podziemnych.

Wszystkie z wykonywanych kontroli nie wykazały nieprawidłowości działania urządzeń i negatywnego wpływu eksploatowanych urządzeń.

Żadna z gmin nie prowadziła monitoringu przyrodniczego ani gleb. Dane dotyczące realizacji zadań i prowadzonych badań zamieszczone są w załączniku nr 2.

Realizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” w latach 2013-2017

„Program...” zakładał, że do roku 2016 zostanie wybudowanych 16 696 szt. urządzeń w 82 gminach. Załącznik Nr 2 pokazuje realizację w gminach województwa świętokrzyskiego, natomiast na wykresie przedstawiono stopień wykonania zadań w poszczególnych latach.

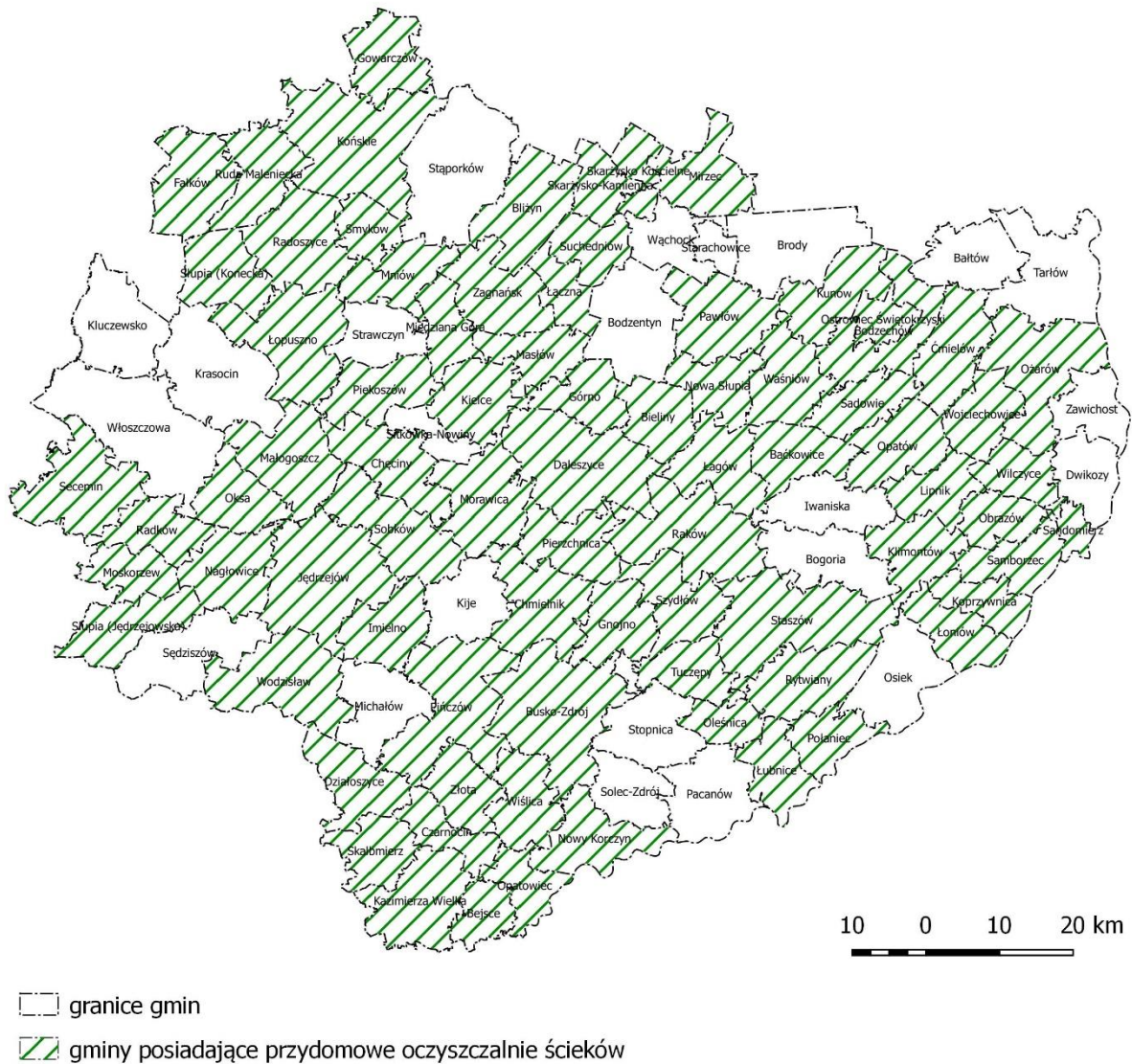
Wykres Nr 5. Realizacja „Programu...” w latach 2013-2017

W rozpatrywanym okresie 32 gminy, w 334 miejscowościach, wybudowały łącznie 2 673 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.

Koszt tych inwestycji wyniósł blisko 37,2 mln zł, przy 35 mln zł sfinansowania ich przez osoby prywatne, korzystających z takich źródeł jak PROW i NFOŚiGW.

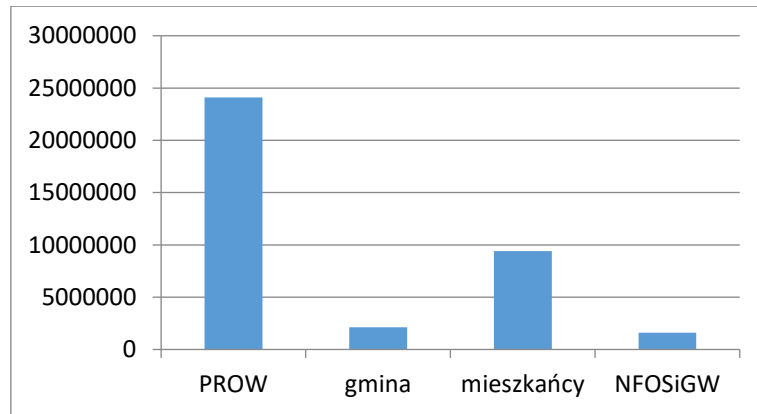
Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Mapa Nr 5. Realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie województwa świętokrzyskiego

Jak wynika z przedstawionych danych, wykonanie „Programu...” kształtuje się na poziomie tylko 16% zakresu rzeczowego. Spowodowane było to faktem, że większość gmin zaangażowała środki finansowe na realizację zadań w zakresie budowy zbiorczych systemów kanalizacyjnych. Inwestycje w wielu przypadkach planowane były na wyrost, bez oszacowania nakładów finansowych. Ponadto do chwili obecnej na tego rodzaju zadania gminy korzystały w zasadzie tylko z jednego funduszu - PROW 2007-2013 i 2014-2020, który udzielał bezzwrotnej dotacji. Kwoty pozyskane w latach 2013-2017 z PROW wynoszą 24,1 mln zł, co stanowi kwotę o 80% mniejszą niż zakładano. Największe zaangażowanie w realizację „Programu...” wykazały gminy Waśniów -362 szt., Łubnice - 276 szt., Opatowiec - 222 szt. oraz Czarnocin - 216 szt.

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Wykres Nr 6. Nakłady finansowe na realizację „Programu...”.

Najczęstszym rodzajem montowanych urządzeń były biologiczne reaktory sekwencyjne (SBR). Wszystkie gminy stosowały mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie z komorami osadu czynnego, osiem gmin zamontowało na swoim terenie oczyszczalnie z drenażami rozsączającymi.

Tabela Nr 3. Wskaźniki monitorujące realizację „Programu...”

L.p.	Rodzaj wskaźnika	Wielkość wskaźnika planowanego	Wielkość wskaźnika zrealizowanego	Jednostki miary
1.	Ilość wybudowanych oczyszczalni ścieków	16 696	2 673	szt.
2.	Ludność obsługiwana	106 182 8	10 171 0,8	liczba i % ludności
3.	Ilość oczyszczonych ścieków	44 581,6	3 714,52	m ³ /d
4.	Redukcja zanieczyszczeń	0,09	0,01	%
5.	Ilość zlikwidowanych szamb	16 696	2 673	szt.
6.	Sposób utylizacji osadów ściekowych	Wywóz na komunalne oczyszczalnie ścieków	Wywóz na komunalne oczyszczalnie ścieków	opisowo
7.	Nakłady w tys. zł poniesione na realizację projektów, w tym: - środki własne, - środki prywatne, - środki pomocowe (jakie?)	<u>219 141,4</u> 53 541,6 22 203,8 143 396,0	<u>37 205,5</u> 2 133,1 9 393,0 PROW, NFOŚiGW 25 679,4	tys. zł

Koncepcja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków

Z definicji wynika, że przydomowe oczyszczalnie ścieków są to urządzenia przeznaczone do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych w ilości do 5 m³/d, pochodzących z budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych, zamieszkałych stale lub okresowo (np. domki letniskowe) oraz w obiektach użytkowania zbiorowego (motele, szkoły, pensjonaty, punkty gastronomiczne). Wielkość 5 m³/d wynika bezpośrednio z ustawy *Prawo wodne*, która nadaje prawo właścicielowi gruntu na wprowadzanie do wód lub do ziemi oczyszczonych ścieków bez pozwolenia wodnoprawnego właśnie do tej wielkości.

Obecnie na rynku istnieje bardzo bogata oferta urządzeń i wiele rozwiązań technologicznych do oczyszczania niewielkich ilości ścieków komunalnych. Najczęściej są to oczyszczalnie o parametrach od 4-12 RLM, obsługujące jedno lub więcej gospodarstw.

Aktualizacja „Programu ...” zakłada budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, realizowaną przez samorządy gminne dla indywidualnych odbiorców oraz dla budynków użyteczności publicznej, z wyłączeniem podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (zrzut ścieków przemysłowych). Preferowane są oczyszczalnie biologiczne działające w oparciu o metodę osadu czynnego lub w złożach biologicznych, tak aby oczyszczanie ścieków było zgodne z przepisami ochrony środowiska. Dopuszcza się również realizację oczyszczalni ze złożami gruntowo-roślinnymi. We wszystkich rodzajach zastosowanych technologii muszą być zamontowane studzienki rewizyjne lub miejsca poboru prób, w celu kontroli procesów oczyszczania ścieków przed ich odprowadzeniem do odbiornika. W zależności od producenta oraz zasad działania, niektóre typy oczyszczalni wymagają zapotrzebowania na energię elektryczną. Niemniej jednak, eksploatacja tych urządzeń nie wymaga stałej obsługi, ogranicza się ona jedynie do kontroli ilości osadów w osadniku gnilnym oraz okresowego ich usuwania. Częstotliwość usuwania osadu jest uzależniona od rodzaju oczyszczalni oraz ilości ścieków dopływających. Najczęściej osady usuwa się raz na 6 miesięcy. Ilość osadów można zredukować poprzez zastosowanie biopreparatów – bioaktywatorów, które przyspieszają procesy separacji zanieczyszczeń oraz powstawania błony biologicznej. Użytkownicy przydomowych oczyszczalni powinni ograniczyć stosowanie środków chemicznych, zwłaszcza bakteriobójczych z dużą ilością chloru, np. wybielaczy.

Dobór sposobu oczyszczania ścieków zależy od lokalnych warunków gruntowo-wodnych, topografii działki oraz charakteru i wielkości obiektu i powinien każdorazowo opierać się o analizę czynników, takich jak:

- ukształtowanie terenu,
- przepuszczalność gruntu,
- poziom zwierciadła wód gruntowych (pomiędzy drenażem rozłączającym a max poziomem wód gruntowych musi być zachowana odległość min. 150 cm),
- położenie urządzeń względem terenów zalewowych,
- uwarunkowania przyrodnicze,
- odległość urządzeń od obiektów budowlanych (studnia, budynek, itp.) oraz granicy działki,
- zakładaną liczbę użytkowników,
- możliwość zrzutu oczyszczonych ścieków - istnienie ew. powierzchniowego odbiornika ścieków (rów melioracyjny, rzeka).

Należy pamiętać, że mieszkańcy z miejscowości położonych w zlewni Górnej Wisły muszą sprawdzić, czy ich posesje nie leżą na terenie aglomeracji powyżej 2 000 RLM, utworzonych na podstawie ustawy *Prawo wodne*, a także na obszarze występowania głównego użytkowego poziomu wodonośnego wieku triasowego, w przypadku województwa świętokrzyskiego dotyczy to GZWP 414 i 415. Dlatego też, zgłoszone do

Aktualizacji „Programu...” z gmin Łopuszno i Radoszyce miejscowości: Szóstaki, Wiosna, Salachowy Bór, Michala Góra, Dobrzeszów, Nowek, Podewsie będą musiały zweryfikować swoje plany inwestycyjne. Nie zostały one jednak wykluczone z Aktualizacji „Programu ...”, ponieważ dynamika prawa w tym zakresie jest bardzo duża i dlatego przed planowaniem każdej inwestycji należy wnikliwie analizować status prawny. **Ponadto, na terenie zlewni Górnej Wisły tego typu urządzeń nie można zainstalować w odległości mniejszej niż 100 m od linii wyznaczonej rzędną maksymalnego piętrzenia zbiornika wodnego.**

Prócz tego, na terenie gmin **Sobków i Chęciny**, gdzie zaplanowano realizację przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarze Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego **zaleca się montaż oczyszczalni bez drenażu rozsączającego**, zgodnie z wytycznymi wynikającymi z Planu ochrony dla tego Parku.

Kryteria wyboru przedsięwzięć

W celu identyfikacji potrzeb budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2018-2026, bazowano na ankietach nadesłanych przez gminy w lutym 2018 roku.

Ankiety te poddano szczegółowej analizie przede wszystkim pod względem:

- terminu realizacji inwestycji – Aktualizacja „Programu...” jest podzielona na poszczególne lata w okresie 2018-2021 i po roku 2021, Aktualizacja „Programu...” obejmuje również rok 2018, jako kontynuacja zadań realizowanych w ramach PROW na lata 2014-2020,
- przygotowania inwestycji do realizacji, tj. dokumentów, na podstawie których wskazano miejscowości do Aktualizacji „Programu...” – max ilość pkt - 4,
(0 pkt – nic nie wskazano w tabeli „Stan zaawansowania inwestycji”, 4 pkt – jeżeli spełniono wszystkie z podanych warunków, tj.: planowana ilość oczyszczalni na podstawie koncepcji lub studium wykonalności lub zaawansowanych projektów wykonawczych, wykonane podkłady geodezyjne, wykonane badania rodzaju gruntów i ich przepuszczalności),
- stopnia zwodociągowania oraz skanalizowania danej miejscowości – max ilość pkt - 2,
(0 pkt – poniżej 50% zwodociągowania i poniżej 50% skanalizowania, 1 pkt - powyżej 50% zwodociągowania lub powyżej 50% skanalizowania, 2 pkt - 51% i powyżej zwodociągowania oraz 51% i powyżej skanalizowania),
- warunków obszarowych danej miejscowości, tj. obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000, GZWP, ujęcia wód podziemnych i powierzchniowych oraz ich strefy ochronne – max ilość pkt 2,
(0 pkt – miejscowość leżąca poza w/w obszarami, 1 pkt – miejscowość leży na obszarze prawnie chronionym lub na obszarze GZWP lub na terenie miejscowości znajduje się ujęcie wody lub strefa ochrony wód, 2 pkt - miejscowość leży na obszarze prawnie chronionym i na obszarze GZWP lub na terenie miejscowości znajduje się ujęcie wody lub strefa ochrony wód),
- przynależności miejscowości do aglomeracji, tylko w przypadku, gdy budowa oczyszczalni ścieków jest uzupełnieniem rozwiązania gospodarki ściekowej w danej aglomeracji, a jakość oczyszczania odpowiada warunkom, jakie muszą być spełnione dla danej aglomeracji – max ilość pkt - 2,
(0 pkt – miejscowość należy do aglomeracji powyżej 2000 RLM i liczba planowanych oczyszczalni obejmuje powyżej 50% ludności w miejscowości, 1 pkt – miejscowość należy do aglomeracji powyżej 2000 RLM i liczba planowanych oczyszczalni ścieków obejmuje zakres od 10% do 49% ludności w miejscowości, 2 pkt - brak przynależności do aglomeracji powyżej 2000 RLM lub miejscowość należy do aglomeracji powyżej 2000 RLM i liczba planowanych oczyszczalni ścieków obejmuje poniżej 10% ludności w miejscowości).

Ponadto 446 miejscowości (48%) znajduje się na Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych, bądź w obszarze ujęć wód podziemnych lub powierzchniowych (załącznik Nr 10).

Prócz tego 52 miejscowości (6%) leży na obszarach objętych granicami aglomeracji powyżej 2000 RLM, gdzie planowana realizacja zbiorczych sieci kanalizacyjnych zawarta jest w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W tych miejscowościach bezwzględnie będą musiały być zainstalowane urządzenia, które zapewnią wymagany stopień oczyszczania ścieków, zgodnie z załącznikiem Nr 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska *w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego*, dla takiego zakresu RLM jakie posiada aglomeracja, na obszarze której znajduje się dana miejscowość. W załączniku Nr 11 Aktualizacji „Programu...” zamieszczone są te miejscowości, wobec których bezwzględnie będzie musiał być spełniony stopień oczyszczania ścieków według obowiązującego Rozporządzenia.

Przewiduje się, że w wyniku realizacji Aktualizacji „Programu...” zostanie oczyszczonych blisko 25 tys. m³/d ścieków, natomiast ilość suchej masy osadów wytworzonych na oczyszczalniach ścieków wyniesie blisko 2,3 tys. Mg/rok (wartości obliczono przy założeniu wskaźnika 0,25 kg s.m./1m³ oczyszczonych ścieków). Osady z indywidualnych urządzeń winny być usuwane w zależności od wielkości osadnika i ilości obsługiwanych mieszkańców raz na kilka miesięcy i nie rzadziej niż raz na rok. Każdy samorząd musi w swoim zakresie rozwiązać problem zagospodarowania tych osadów. W pierwszej kolejności właściciel przydomowej oczyszczalni ścieków powinien mieć podpisaną umowę z uprawnioną firmą na wywóz i utylizację osadów ściekowych. Osady te najlepiej wywozić do dużych oczyszczalni komunalnych, gdzie ze względu na odmienny charakter niż ścieki odbierane ze zbiorników bezodpływowych, nie powinny być zrzucane do stacji zlewczych, ale powinny być przerabiane bezpośrednio z osadami ściekowymi. W gminach, gdzie brak jest dużych oczyszczalni komunalnych, a gospodarka ściekami rozwiązana jest głównie poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków, niezbędna będzie budowa lokalnych stacji przeróbki osadów ściekowych. Do procesów przeróbki osadów zaliczamy metody fizyczne, takie jak: zagęszczanie, odwadnianie oraz metody biologiczne: fermentację, stabilizację tlenową, kompostowanie, a także stabilizację chemiczną. Do znanych sposobów przeróbki osadów, które następnie można wykorzystywać rolniczo, należą:

- wapnowanie, tj. stabilizacja i higienizacja osadów, może się to odbywać w cysternie wozu asenizacyjnego, a ustabilizowany w ten sposób osad może być użyty na polu lub terenie rekultywowanym,
- kompostowanie, po wcześniejszym np. mechanicznym odwodnieniu,
- poletka hydrofitowe, obsadzone roślinnością hydrofitową, np. trzciną pospolitą.

Wadą takiego sposobu utylizacji osadu jest emisja odorów do atmosfery oraz konieczność monitoringu jakości gleb. Ponadto osad, który w końcowym efekcie staje się kompostem, aby mógł zostać uznany za nawóz, musi spełnić rygorystyczne wymagania określone w ustawie z 10 lipca 2007 r. *o nawozach i nawożeniu* (Dz. U. z 2018 r. poz.1259) i przepisach wykonawczych do ustawy.

Osad ściekowy można również utylizować w biogazowniach, a także w spalarniach.

Zarządzanie projektami

Głównymi wykonawcami Aktualizacji „Programu...” będą samorządy gminne, przy koordynacji zadań ze strony Zarządu Województwa Świętokrzyskiego. Poniżej został przedstawiony plan działań, który ułatwi sprawne zaplanowanie i realizację zamierzonych zadań.

I. Planowanie inwestycji.

Każdy projekt inwestycyjny musi mieć odzwierciedlenie we wcześniej przygotowanych dokumentach strategicznych gminy. W pierwszej kolejności powinien to być Plan zagospodarowania przestrzennego gminy, a w przypadku jego braku odpowiednie analizy geologiczne, hydrologiczne i hydrogeologiczne, uwzględniające warunki przyrodnicze oraz tereny zalewowe. Koncepcje tego typu rozwiązań można również oprzeć na takich dokumentach, jak: Plan Rozwoju Lokalnego, Program ochrony środowiska dla gminy, Koncepcje kanalizacji gminy, Plan gospodarki odpadami dla gminy, Wieloletni Plan Inwestycyjny lub Finansowy itp., które opracowano w oparciu o analizy techniczno- ekonomiczne oraz konsultacje społeczne. W/w dokumenty powinny mieć akceptacje rady gminy poprzez stosowne uchwały. Aby lepiej przygotować inwestycję powinno się wykonać Studium Wykonalności Inwestycji, gdzie analizy środowiskowe, finansowe i ekonomiczne wraz z wariantami wybranych technologii są podstawą do wyboru najbardziej optymalnego sposobu utylizacji ścieków na danym terenie. Szczególnie ten ostatni dokument, oprócz kosztów inwestycyjnych, będzie uwzględniał również koszty eksploatacyjne i amortyzację, co z kolei pozwoli inwestorowi na wybranie optymalnego sposobu oczyszczania ścieków komunalnych. W przypadku braku środków finansowych na wykonanie SWI, bądź braku w/w dokumentów, niezbędne jest przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami, które pozwolą na bezproblemowe wdrożenie programu budowy przydomowych oczyszczalni.

II. Dokumentacja techniczna.

1. Projekty techniczne nie są wymagane, niemniej jednak w trudnych warunkach terenowych bądź na obszarach prawnie chronionych, a także w przypadku, gdy budowa przydomowych oczyszczalni ścieków jest jedyną koncepcją na rozwiązanie gospodarki ściekami, posiadanie dokumentacji technicznej jest niezbędne. Dokumentacja powinna zawierać dobór odpowiedniej technologii, w zależności od ilości osób podłączonych, powierzchni działki, warunków gruntowo-wodnych, uwarunkowań przyrodniczych, rodzaju odbiornika oczyszczonych ścieków oraz oczekiwań użytkownika. Projektant może być zobowiązany umową na przeprowadzenie kontrolnych badań przepuszczalności gruntu, czy badań geologicznych. Można również wymagać, aby oczyszczalnia miała określone parametry, czy wręcz spełniała wymagania normy PN-EN 12566-3 lub uzyskała deklarację zgodności znakiem CE. Po wykonaniu projektu należy dokonać zgłoszenia robót budowlanych w siedzibie odpowiedniego starostwa lub złożyć wnioski o pozwolenie na budowę.
2. Przygotowanie kosztorysu inwestorskiego na całe zadania lub poszczególne urządzenia.
3. W przypadku inwestycji prowadzonych w bliskim sąsiedztwie lub na obszarach objętych Naturą 2000, organ właściwy do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji inwestycji musi rozważyć, przed wydaniem tej decyzji, czy dane przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

III. Umowy i porozumienia

1. W przypadku realizacji inwestycji przy udziale środków z funduszy krajowych bądź unijnych, niezbędna będzie umowa na określony czas (w zależności od kryteriów danego funduszu, na okres od 5 do 7 lat) z właścicielami nieruchomości, w której właściciel nieruchomości przyznaje inwestorowi prawo do dysponowania terenem niezbędnym do zrealizowania inwestycji. Przykładową umowę zawiera załącznik Nr 12. W umowie tej można zobowiązać właściciela nieruchomości do użytkowania tych oczyszczalni zgodnie z przeznaczeniem i do udziału w kosztach inwestycji w odpowiedniej wysokości (akceptowalne 10%). Ponadto gmina powinna zawrzeć również umowy użyczenia z ostatecznymi użytkownikami na bezpłatne używanie „indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków”, których jest właścicielem. Przykładowa umowa stanowi załącznik Nr 13.
2. Zawarcie stosownego porozumienia lub umowy z zakładem, który zobowiąże się do przyjmowania i utylizowania osadów z indywidualnych przydomowych oczyszczalni.

IV. Aplikacja o środki wsparcia do odpowiedniego funduszu. Możliwości wsparcia z funduszy krajowych i UE.

V. Przeprowadzenie odpowiedniej procedury przetargowej i wybór wykonawcy. Bardzo istotne są wymogi, jakie zostaną zawarte w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia.

VI. Realizacja projektu.

O sukcesie danego projektu, szczególnie w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w dużej mierze decydują stałe konsultacje z mieszkańcami, zarówno na szczeblu planowania, projektowania jak i realizacji poszczególnych etapów zadania. Bardzo istotny jest szczegółowy nadzór inwestorski w trakcie i po zakończeniu robót, aby wykonane urządzenia właściwie spełniały swoją funkcję.

VII. Szkolenia.

Szkolenia mieszkańców z właściwego użytkowania instalacji to bardzo istotny element, który powinien być zawarty w SIWZ. Użytkownik musi być świadomy jakie czynniki wpływają na pracę oczyszczalni, np.: nierównomierny dopływ ścieków, niska temperatura, zbyt duża ilość detergentów lub innych środków chemicznych, brak dopływu prądu. Oprócz czynników zagrażających dobremu funkcjonowaniu oczyszczalni powinna być podana informacja jak je eliminować. Ponadto do instrukcji użytkowania urządzenia należy dołączyć listę materiałów, których nie wolno wprowadzać do przydomowej oczyszczalni ścieków wraz z informacją, co one powodują i jak z nimi postępować. Przykładowa lista materiałów, których nie wolno wprowadzać do przydomowej oczyszczalni ścieków znajduje się w załączniku Nr 14.

VIII. Monitoring.

Stały monitoring rezultatów projektu jest niezbędnym elementem, szczególnie przy prowadzeniu tego typu inwestycji na szeroką skalę. Bez względu na rodzaj zainstalowanych urządzeń musi być prowadzona systematyczna kontrola eksploatacji oczyszczalni, a także badania jakości odprowadzanych ścieków i ich wpływu na środowisko, szczególnie na obszarach, gdzie ich liczba jest bardzo duża lub jest to jedyny sposób rozwiązania gospodarki ściekowej na terenie gminy. W związku z realizacją oczyszczalni ścieków na terenach cennych przyrodniczo – w pobliżu

chronionych siedlisk przyrodniczych, w pobliżu ujęć wód, na terenach zagrożonych powodzią, na obszarach ekosystemów zależnych od wód, a także w gminach, gdzie występuje kumulacja oczyszczalni, zaleca się prowadzić monitoring wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb, jak również kontrolę prawidłowości działania przydomowych oczyszczalni ścieków oraz częstotliwości wywozu osadów. We wszystkich rodzajach zastosowanych technologii oczyszczalni ścieków muszą być zamontowane studzienki rewizyjne lub miejsca poboru prób, w celu kontroli procesów oczyszczania ścieków przed ich odprowadzeniem do odbiornika.

1. Monitoring oczyszczalni ścieków. Kontroli podlegać powinny wszystkie oczyszczalnie, a w szczególności stan techniczny poszczególnych urządzeń – studzienek rewizyjnych, odgazowujących, prawidłowość pracy pomp oraz miejsce wprowadzenia oczyszczonych ścieków do odbiornika. Konieczna jest także kontrola częstotliwości wywożenia osadów.
2. Monitoring środowiska przyrodniczego powinien być prowadzony w odstępach dwu-trzyletnich i powinien obejmować monitoring siedlisk przyrodniczych w zakresie powierzchni, struktury oraz oceny ogólnej siedlisk przyrodniczych oraz w zakresie oceny populacji i siedlisk gatunków zwierząt. Wskaźnikiem długoterminowego negatywnego skumulowanego oddziaływania będą również zmiany krajobrazu pod kątem wkraczania roślinności synantropijnej (ruderalnej) w perspektywie wieloletniej.
3. Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych powinien być realizowany rokrocznie, obejmując badania lokalnych cieków oraz wód z okolicznych studni kopanych. W przypadku tego rodzaju monitoringu również można korzystać z wyników monitoringu jednolitych części wód prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nadzorowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach.
4. Monitoring gleb, ze względu na to, iż zmiany w strukturach gleb zachodzą w długich okresach czasu, powinien być prowadzony w odstępach np. 5 letnich pod kątem kumulacji w glebach związków azotu i fosforu, a także metali ciężkich oraz zmian fizycznych gleb.
5. Monitoring oczyszczalni zlokalizowanych na terenie aglomeracji powyżej 2000 RLM powinien obejmować swoim zakresem oznaczanie BTZ_5 , $ChZT_{Cr}$, zawiesiny ogólnej, Nog i Pog (zgodnie załącznikiem Nr 3 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 poz. 1800), dla takiego zakresu RLM jakie posiada aglomeracja, na obszarze której znajduje się dana miejscowość.

Przeprowadzona analiza wykazała, że po zrealizowaniu inwestycji gminy powinny monitorować ich oddziaływanie wg. Zaleceń zawartych w poniższej tabeli:

Projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”

Tabela Nr 4. Wykaz gmin z zalecanym monitoringiem.

Monitoring przyrodniczy	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	Monitoring gleb	Monitoring oczyszczalni na terenach aglomeracji powyżej 2000 RLM	Monitoring prawidłowości eksploatacji oczyszczalni oraz wywozu osadów
co 2-3 lata	co rok	co 5 lat	co rok	co rok
Bałtów, Bieliny, Bogoria, Busko-Zdrój, Chęciny, Chmielnik, Ćmielów, Daleszyce, Działoszyce, Gnojno, Iwaniska, Kije, Łagów, Łopuszno, Mirzec, Morawica, Moskorzew, Nowy Korczyn, Oksa, Opatowiec, Pacanów, Pawłów, Pierzchnica, Pińczów, Raków, Radoszyce, Ruda Maleniecka, Rytwiany, Samborzec, Sędziszów, Sobków, Solec - Zdrój, Szydłów, Tarłów, Waśniów, Wiślica, Wodzisław	Bałtów, Bejsce, Bieliny, Busko-Zdrój, Chęciny, Chmielnik, Czarnocin, Ćmielów, Daleszyce, Dwikozy, Górnio, Gnojno, Kije, Końskie, Łagów, Łopuszno, Łubnice, Mirzec, Morawica, Moskorzew, Nowy Korczyn, Oksa, Opatowiec, Pacanów, Pawłów, Pierzchnica, Pińczów, Radków, Raków, Radoszyce, Rytwiany, Samborzec, Sędziszów, Skalbmierz, Sobków, Solec-Zdrój, Stopnica, Szydłów, Tarłów, Waśniów, Wiślica, Wilczyce, Wojciechowice, Wodzisław	Bałtów, Czarnocin, Ćmielów, Daleszyce, Gnojno, Iwaniska, Kije, Łagów, Łopuszno, Moskorzew, Nowy Korczyn, Oksa, Opatowiec, Pacanów, Pawłów, Pińczów, Ruda Maleniecka, Rytwiany, Samborzec, Sędziszów, Solec-Zdrój, Tarłów, Waśniów, Wiślica	Pacanów, Solec-Zdrój, Sędziszów, Daleszyce, Łagów, Opatów, Samborzec, Rytwiany, Ćmielów, Wojciechowice, Morawica	Wszystkie gminy ujęte w Aktualizacji „Programu ...”

Instrumenty finansowe

Wielkość nakładów inwestycyjnych na realizację przydomowych oczyszczalni ścieków w latach 2018-2025 wynosi 306 mln zł, z czego na lata 2018-2021 koszt ten wyniesie ok 160 mln zł.

Aktualizacja „Programu...” będzie finansowana przede wszystkim z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, wkładu własnego mieszkańców oraz funduszy pomocowych. Na chwilę obecną dostępne są środki z takich funduszy jak:

1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 .
3. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

Po 2020 roku planowany jest nowy okres programowania. Na obecną chwilę nie są znane programy wsparcia, wielkość alokacji oraz linia demarkacyjna. Przewidziane w połowie 2020 r. negocjacje nowej Umowy Partnerstwa oraz Programów Operacyjnych, w tym regionalnych, pozwolą uzyskać informacje dotyczące możliwości dofinansowania poszczególnych przedsięwzięć ze środków unijnych w nowej perspektywie finansowej.

Szacunkowe wielkości nakładów finansowych na realizację przydomowych oczyszczalni ścieków, zbilansowane na podstawie danych zebranych w wyniku ankietyzacji oraz przybliżony montaż finansowania tych przedsięwzięć, przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 5. Środki finansowe na realizację Aktualizację „Programu...”

Nakłady na realizację Aktualizację „Programu...” w latach 2018-2021	Środki własne gmin	Środki prywatne	Inne źródła
w tys. zł			
159 516	52 417	66 347	40 752

Monitoring Aktualizacji „Programu...”

Realizacja Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” będzie monitorowana w okresach dwuletnich według wskaźników, które pozwolą na ocenę sposobu oraz efektów realizacji założonych działań. W toku realizacji poszczególnych zadań wymienionych w Aktualizacji „Programu...” przewiduje się wprowadzenie wskaźników wymienionych w poniższej tabeli:

Tabela Nr 6. Przewidywane wskaźniki monitorujące realizację Aktualizacji „Programu...”.

L.p.	Rodzaj wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Wielkość wskaźnika	Jednostki miary
1.	Ilość wybudowanych oczyszczalni ścieków	17 779		szt.
2.	Ludność obsługiwana	62 697 4,8		liczba % ludności
3.	Ilość oczyszczonych ścieków	25		tys. m ³ /d
4.	Redukcja zanieczyszczeń	5		%
5.	Ilość zlikwidowanych szamb	17 779		szt.
6.	Sposób utylizacji osadów ściekowych	wywóz na oczyszczalnie ścieków komunalnych		opisowo
7.	Nakłady poniesione na realizację projektów w latach 2018-2021, w tym: - środki gmin, - środki prywatne, - środki inne	159 516 52 417 66 347 40 752		tys. zł

Z przeprowadzonego monitoringu będzie sporządzany ogólnodostępny raport realizacji Aktualizacji „Programu...”, który oceni stopień wykonania przyjętych działań, stopień rozbieżności pomiędzy zaplanowanymi zadaniami a ich wykonaniem oraz przyczyny ich wystąpienia. Wyniki analizy będą umieszczane w Raporcie z realizacji „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025”. Natomiast wnioski z tej oceny będą brane pod uwagę przy cyklicznej weryfikacji niniejszej Aktualizacji „Programu...”.

Analiza oddziaływania Aktualizacji „Programu...” na środowisko

Opracowując projekt Aktualizacji „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”, zanim wystąpiono o konieczność sporządzenia prognozy oddziaływania do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, dokonano analizy wpływu planowanych przedsięwzięć na środowisko województwa świętokrzyskiego.

Przeanalizowano lokalizacje oczyszczalni ścieków, które mogą:

- znacząco wpływać na siedliska przyrodnicze i gatunki chronione,
- negatywnie oddziaływać na ujęcia wód do celów pitnych,
- negatywnie oddziaływać na ekosystemy zależne od wód,
- negatywnie oddziaływać na stan wód powierzchniowych ze względu na położenie na obszarach zagrożonych powodzią.

Analizie oddziaływania poddano gminy i miejscowości, gdzie:

- oszacowano największą sumaryczną przepustowość projektowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (powyżej 1000 m³/d dla jednej gminy),
- zlokalizowano oczyszczalnie na obszarach Natura 2000 lub na obszarach chronionych,
- zlokalizowano oczyszczalnie na terenie chronionych siedlisk przyrodniczych,
- zlokalizowano oczyszczalnie w pobliżu obszarów narażonych na powódź,
- zlokalizowano planowane oczyszczalnie w pobliżu ekosystemów zależnych od wód,
- zlokalizowano oczyszczalnie, z których spływ oczyszczonych ścieków może mieć wpływ na starorzecza.

Po dokonaniu analizy oddziaływania skutków budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na wartości przyrodnicze dla: parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także na chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów, uwzględniając również zakazy odnoszące się do tych form ochrony przyrody, wysunięto wnioski, że:

1. W przypadku Parków Krajobrazowych wchodzących w skład Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych: Suchedniowsko-Oblęgarski PK, Cisowsko-Orłowski PK, Jeleniowski PK, Sieradowicki PK, Chęcińsko-Kielecki PK, Nadnidziański PK, Szaniecki PK, Kozubowski PK – wpływ przydomowych oczyszczalni ścieków na obszary i obiekty chronione będzie następujący:

1. Oczyszczalnie w znacznej większości zlokalizowane będą poza parkami krajobrazowymi. Budowę przydomowych oczyszczalni ścieków zaplanowano na terenie następujących Parków Krajobrazowych:

- Cisowsko-Orłowski – w gminach: Bieliny, Daleszyce, Łągów, Raków,
- Chęcińsko-Kielecki – w gminach Sobków, Chęciny,
- Nadnidziański – w gminach: Nowy Korczyn, Wiślica, Pińczów, Opatowiec,
- Szaniecki - w gminach: Busko-Zdrój, Chmielnik, Kije, Pińczów,
- Kozubowski – w gminie Pińczów,
- Sieradowicki – w gminie Pawłów.

2. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie wykracza poza granice działek, na których są realizowane inwestycje. Przydomowe oczyszczalnie ścieków są lokalizowane wyłącznie na obszarach przekształconych antropogenicznie, tj. poza terenami cennymi przyrodniczo.

3. Ze względu na niską przepustowość oczyszczalni, ich budowa nie wpłynie na zmianę stosunków wodnych, przekształcenia powierzchni ziemi ograniczą się do niewielkich prac ziemnych niezbędnych do wbudowania w grunt urządzeń, rzeźba terenu nie ulegnie zmianie, nie przewiduje się likwidacji naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych, tj. rozlewisk i starorzeczy ze względu na lokalizację oczyszczalni w pobliżu zabudowań.

4. Lokalizacja i budowa oczyszczalni, ze względu na niewielki rozmiar inwestycji, nie będzie powodowała likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych.

5. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową w obszarach parków krajobrazowych.

6. Efektem realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza).

W przypadku Przedborskiego Parku Krajobrazowego (wchodzącego w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych) - planowane oczyszczalnie zlokalizowano poza obszarem tego Parku.

II. W przypadku obszarów chronionego krajobrazu – wpływ przydomowych oczyszczalni ścieków na obszary i obiekty chronione będzie następujący:

1. Oczyszczalnie zlokalizowane są na terenie następujących Obszarów Chronionego Krajobrazu:

- Konecko-Łopuszniański (gminy: Łopuszno, Końskie, Radoszyce, Ruda Maleniecka)
- Doliny Kamiennej (gminy: Bałtów, Waśniów, Mirzec) - najważniejszą ekologiczną funkcją obszaru jest ochrona wód podziemnych i powierzchniowych oraz odtworzenie i zachowanie przez dolinę rzeki Kamiennej funkcji korytarza ekologicznego,
- Podkielecki (gminy: Daleszyce, Morawica, Górno) - najważniejszą funkcją tego obszaru jest ochrona wód podziemnych w zbiorniku Kielce oraz w zbiorniku Gałęzicko-Bolechowicko-Borkowskim, z których m.in. czerpie wodę pitną miasto i aglomeracja Kielce,
- Włoszczowsko-Jędrzejowski (gminy: Oksa, Kije, Sobków) - najważniejszą funkcją obszaru jest ochrona wód zlewni rzek Pilicy i Nidy, jak też głównego zbiornika wód podziemnych "Niecka Miechowska",
- Chmielnicko-Szydłowiecki (gminy: Gnojno, Busko-Zdrój, Morawica, Chmielnik, Łagów, Pierzchnica, Raków, Kije, Szydłów) - pierwszoplanową funkcją obszaru jest ochrona wód powierzchniowych, głównie rzeki Czarnej Staszowskiej wraz ze zbiornikiem wodnym Chańcza,
- Solecko-Pacanowski (gminy: Busko-Zdrój, Nowy Korczyn, Pacanów, Solec - Zdrój, Stopnica, Wiślica, Oleśnica),
- Miechowsko-Działoszycki (gminy: Sędziszów, Wodzisław, Działoszyce),
- Koszycko-Opatowiecki (gmina: Opatowiec),
- Jeleniowsko-Staszowski (gminy: Iwaniska, Rytwiany, Bogoria),
- Jeleniowski (gminy: Łagów, Waśniów),
- Sieradowicki (gmina Pawłów),
- Cisowsko-Orłowiński (gminy: Bieliny, Daleszyce, Łagów, Pierzchnica, Raków),
- Chęcińsko-Kielecki (gmina Sobków),
- Nadnidziański (gminy: Busko-Zdrój, Nowy Korczyn, Wiślica, Kije, Pińczów),
- Szaniecki (gminy: Busko-Zdrój, Stopnica, Solec-Zdrój, Chmielnik, Kije),
- Kozubowski (gminy: Działoszyce, Pińczów),
- Przedborski (gminy: Łopuszno, Fałków),
- Świętokrzyski (gmina Górno).

2. Efektem realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska, w tym m.in. wód podziemnych i powierzchniowych, a także gleb oraz powietrza.

3. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie wykracza poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje.

4. Ze względu na niską przepustowość oczyszczalni, ich budowa nie wpłynie na zmianę stosunków wodnych, przekształcenia powierzchni ziemi ograniczą się do niewielkich prac ziemnych niezbędnych do wbudowania w grunt urządzeń.
5. Oczyszczalnie będą zlokalizowane w pobliżu zabudowań – nie przewiduje się likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, zbiorowisk torfowiskowych i łąkowych, zbiorowisk bagiennego boru trzcinkowego, subkontynentalnego boru świeżego i boru mieszanego, a także likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy, dolin rzecznych i obszarów wodno – błotnych ze względu na małą skalę inwestycji.

Na obszarach Suchedniowsko-Oblęgarskim OChK, OChK Lasy Przysusko-Szydłowieckim, Kieleckim OChK nie planuje się budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

III. W przypadku pozostałych form ochrony przyrody, tzn. pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych – planowane inwestycje zlokalizowane są poza tymi obszarami.

Przy analizie wzięto pod uwagę zakazy oraz uwzględniono cele ochrony obowiązujące na terenie parków krajobrazowych, również wzięto pod uwagę zakazy i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów obowiązujących w obszarach chronionego krajobrazu. Stwierdza się, że planowane przedsięwzięcia związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków nie będą kolidować z zakazami dla ww. form ochrony przyrody. W przypadku miejscowości, które zlokalizowane są na Cisowsko-Orłowińskim OChK, Chęcińsko-Kieleckim OChK, Podkieleckim OChK, gdzie zostały wydzielone strefy krajobrazowe o różnym rygorze ochrony, wszystkie (prócz jednej miejscowości) znajdują się w strefie krajobrazowej C, dla której nie zostały określone zakazy. Natomiast miejscowość Radostów w gminie Raków znajduje się w strefie B Cisowsko-Orłowińskiego OChK, gdzie planowane inwestycje o takim zasięgu nie będą kolidować ze zdefiniowanymi w tej strefie zakazami. Planowane inwestycje będą zlokalizowane poza obszarami występowania pomników przyrody, poza stanowiskami dokumentacyjnymi, użytkami ekologicznymi i zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi.

W przypadku stwierdzenia obecności na terenie planowanej inwestycji chronionych gatunków roślin i zwierząt konieczne jest ich przeniesienie, po uprzednim uzyskaniu przez Inwestora odpowiedniego zezwolenia, w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Na terenie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego zaplanowano budowę oczyszczalni w gm. Sobków i Chęciny. Zgodnie z zapisami Planu ochrony Chęcińsko-Kieleckiego PK, potencjalne zagrożenie dla obszaru parku może stanowić zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych spowodowane dopływem ścieków bytowo-gospodarczych, a także spływy powierzchniowe z obszarów użytkowanych rolniczo i obszarów zabudowanych. **Z tego względu w gm. Sobków i Chęciny zaleca się montaż oczyszczalni bez drenażu rozsączającego.** Dla pozostałych parków krajobrazowych, na terenie których planowana jest budowa przydomowych oczyszczalni, nie opracowano planów ochrony.

Oddziaływanie na obszary Natura 2000 (cele, przedmioty ochrony i integralność), GZWP oraz starorzecza.

Analizę oddziaływania na obszary Natura 2000 przeprowadzono dla oczyszczalni planowanych do budowy w latach 2018-2021. Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy i zakłada się, że poza siedliskami chronionymi (brak dokładnej lokalizacji przydomowych oczyszczalni). Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych, roślin,

zwierząt i grzybów będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 (zakazuje się niszczenia przedmiotów ochrony). Przewiduje się, że wszystkie inwestycje będą zlokalizowane w obrębie zabudowań mieszkańców gmin.

W przypadku stwierdzenia obecności chronionych gatunków roślin i zwierząt konieczne jest ich przeniesienie, po uprzednim uzyskaniu przez Inwestora odpowiedniego zezwolenia, w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Zestawienie lokalizacji planowanych przydomowych oczyszczalni ścieków, które mogą mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze, siedliska gatunków, obszary Natura 2000, GZWP i starorzecza:

Dolina Nidy PLB260001 - na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Nidy planuje się budowę 193 oczyszczalni ścieków w gminach: Nowy Korczyn, Wiślica, Kije, Sobków, Pińczów i Opatowiec. Występujący przepływ wód w obrębie GZWP 409 na poziomie ok. 100 m/rok w kierunku południowo-wschodnim może powodować spływ oczyszczonych ścieków do starorzecza Nidy z oczyszczalni zlokalizowanych na jej prawym brzegu. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowo-wschodnim. W miejscowości Sępiczów występują siedliska chronionych gatunków ptaków.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie będzie powodować uciążliwości dla terenów sąsiednich. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, ze względu na mały zasięg inwestycji, nie wpłynie negatywnie na stan siedlisk chronionych gatunków ptaków – nie przewiduje się likwidacji miejsc żerowania i gniazdowania ptaków. Ze względu na krótki czas budowy oczyszczalni, hałas maszyn nie spowoduje trwałego płoszenia ptaków, skutkującego wycofaniem się ptaków z siedlisk. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych), w związku z tym nie dojdzie do zmian przyrodniczych w siedliskach ptaków.

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Ostoja Nidziańska PLH260003 - W obrębie obszaru Natura 2000 Ostoja Nidziańska występuje wiele obszarów podmokłych, sprzyjających migracji zanieczyszczeń. Planuje się budowę jedynie 33 oczyszczalni na terenie gmin: Wiślica, Pińczów, Busko-Zdrój i Opatowiec. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są w obrębie GZWP nr 409, charakteryzującym się dużym przepływem wód na poziomie 100 m/rok w kierunku wschodnim. Cały obszar nie posiada naturalnej izolacji pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku wschodnim poza obszar Natura 2000.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało

negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk chronionych od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalнями ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max. 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych). Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy i zakłada się, że poza siedliskami chronionymi. Na stan siedliska 6510 obecnie ujemnie wpływa eutrofizacja wód a w perspektywie zmiana stosunków wodnych, jednakże nie przewiduje się, że w miejscowościach, gdzie w pobliżu siedlisk planuje się budowę oczyszczalni, zmieni się bilans wodny – nie zmieni się odpływ wód w wyniku eksploatacji oczyszczalni.

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni na terenach podmokłych.
4. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.
5. Odnośnie terenów siedliska 6510 PZO, dla obszaru przewiduje się w odniesieniu do niniejszej Aktualizacji „Programu...”, niedopuszczenie do eutrofizacji i zarastania, niedopuszczenie do drastycznego obniżenia wód gruntowych lub ciągłego zalewania oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
6. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego dla terenów, gdzie oczyszczalnie zlokalizowane będą w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

Dolina Kamiennej PLH 260019 - Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Kamiennej planuje się budowę 132 przydomowych oczyszczalni ścieków w gminach: Bałtów i Ćmielów. W gminie Bałtów w m. Wólka Pętkowska i Wólka Pętkowska Kolonia występuje siedlisko 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, a w m. Lemierze siedliska 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie. W gm. Ćmielów w m. Stoki Stare występuje siedlisko 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, oraz siedlisko 6120 ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe i 6210 murawy kserotermiczne i ciepłolubne murawy. Dla obszaru Natura 2000 Dolina Kamiennej nie ma opracowanego projektu zadań ochronnych. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są w obrębie GZWP 405, charakteryzującym się dużym przepływem wód na poziomie 300 m/rok w kierunku wschodnim. Cały obszar nie posiada naturalnej izolacji pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku północnym, w kierunku Doliny Kamiennej.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk chronionych od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalnymi ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla

kilku gospodarstw domowych). Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy i zakłada się, że poza siedliskami chronionymi. Siedliska 6410 i 6510 są wrażliwe na zmiany stosunków wodnych, szczególnie na osuszenie i zwiększenie ruchu wody w glebie. Zagrożenie może stanowić eutrofizacja siedlisk i jego otoczenia. Ponadto siedlisko 6510 cechuje duża wrażliwość na zmiany żyzności, wilgotności i pH gleby. Nie przewiduje się, że w miejscowościach, gdzie w pobliżu siedlisk planuje się budowę oczyszczalni, zmieni się bilans wodny – nie zmieni się odpływ wód w wyniku eksploatacji oczyszczalni.

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni na terenach podmokłych.
4. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.
5. Odnośnie terenów siedliska 3150, 6510 i 6410, w odniesieniu do niniejszej Aktualizacji „Programu...”, przewiduje się niedopuszczenie do eutrofizacji. Siedlisko 6510 jest wrażliwe na zmiany wilgotności gleby.
6. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego dla terenów, gdzie oczyszczalnie zlokalizowane będą w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

Ostoja Stawiany PLH260033 - Na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Stawiany planuje się budowę 26 oczyszczalni ścieków w gminach: Kije i Chmielnik. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane w obszarze GZWP 409. Występujący przepływ wód w obrębie GZWP 409 na poziomie ok. 100 m/rok w kierunku południowo wschodnim może powodować spływ oczyszczonych ścieków do starorzecza Nidy z oczyszczalni zlokalizowanych na jej prawym brzegu. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowym. Ze względu na niewielką liczbę oczyszczalni, bilans wód nie zostanie zakłócony.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk chronionych od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych). Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy i zakłada się, że poza siedliskami chronionymi. Zagrożenie może stanowić eutrofizacja siedlisk i jego otoczenia.

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni na terenach podmokłych.
4. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.
5. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego dla terenów, gdzie oczyszczalnie zlokalizowane będą w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

Ostoja Szaniecko-Solecka PLH260034 - Na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka planuje się budowę 66 oczyszczalni ścieków w gminach: Busko-Zdrój, Gnojno, Solec-Zdrój i Pacanów. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są poza obszarami GZWP. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowo-wschodnim, poza obszar Natura 2000. Ze względu na niewielką liczbę oczyszczalni zlokalizowanych w dużym oddaleniu od siebie (w 4 gminach 17 miejscowości), bilans wód nie zostanie zakłócony.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy i zakłada się, że poza siedliskami chronionymi. Na stan siedlisk 6510, 6410 i 9170 obecnie ujemnie wpływa eutrofizacja wód, a w perspektywie zmiana stosunków wodnych, Ze względu na znaczną odległość siedlisk chronionych od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni na terenach podmokłych.
4. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.
5. Odnośnie terenów siedliska 6410, 6510 i 9170, w odniesieniu do niniejszej Aktualizacji „Programu...”, zaleca się niedopuszczenie do eutrofizacji i zarastania, niedopuszczenie do drastycznego obniżenia wód gruntowych lub ciągłego zalewania oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
6. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego dla terenów, gdzie oczyszczalnie zlokalizowane będą w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków

Ostoja Żywnów PLH 260036 - Na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów planuje się w gminie Iwaniska budowę 10 oczyszczalni ścieków. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są poza obszarami GZWP. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowo-wschodnim. Ze względu na niewielką liczbę oczyszczalni, bilans wód nie zostanie zakłócony.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Przełom Wisły w Małopolsce PLH 060045 i Małopolski Przełom Wisły PLB140006 - Na terenie tych obszarów planuje się jedynie budowę 2 oczyszczalni ścieków w m. Zakościele, gmina Tarłów. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są w obrębie GZWP 405. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku wschodnim w kierunku doliny Wisły. Prawie cały obszar Przełomu Wisły w Małopolsce nie posiada naturalnej izolacji pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH 180049 - Na terenie obszaru Natura 2000 Tarnobrzeska Dolina Wisły planuje się budowę 207 oczyszczalni ścieków w gminie Samborzec. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są w obrębie GZWP 425. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku wschodnim w kierunku Doliny Wisły.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Dolina Białej Nidy PLH260013 - W pobliżu obszaru Natura 2000 Dolina Białej Nidy planuje się budowę 74 oczyszczalni ścieków w gminach: Oksa, Radków i Moskorzew. W gm. Oksa występuje siedlisko 6510 łąki używane ekstensywnie w pobliżu m. Dzierążnia, Zalesie, Lipno, Zakrzów, Węgleszyn Dębina i Rembiechowa. PZO dla tego obszaru jest w trakcie opracowania. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są na obszarze GZWP 409. Występujący przepływ wód w obrębie GZWP 409 na poziomie ok. 100 m/rok w kierunku południowo-wschodnim może powodować spływ oczyszczonych ścieków do starorzecza Nidy z oczyszczalni zlokalizowanych na jej prawym brzegu. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku północnym, poza obszar Natura 2000.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy i zakłada się, że poza siedliskami chronionymi. Na stan siedliska 6510 obecnie ujemnie wpływa eutrofizacja wód, a w perspektywie zmiana stosunków wodnych. Ze względu na znaczną odległość siedlisk chronionych od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni na terenach podmokłych.
4. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.
5. Odnośnie terenów siedliska 6510, w odniesieniu do niniejszej Aktualizacji „Programu...”, zaleca się niedopuszczenie do eutrofizacji i zarastania, niedopuszczenie do drastycznego obniżenia wód gruntowych lub ciągłego zalewania oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
6. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego dla terenów, gdzie oczyszczalnie zlokalizowane będą w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

Lasy Cisowsko-Orłowińskie PLH260040 - W pobliżu obszaru Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie planuje się budowę 103 oczyszczalni ścieków w gminach Daleszyce i Raków. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są na obszarze GZWP 418. Zasilanie wód podziemnych następuje tutaj na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika i z dopływu bocznego z sąsiednich poziomów wodonośnych.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na te siedliska. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się

przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Ostoja Jeleniowska PLH260028 - W pobliżu obszaru Natura 2000 Ostoja Jeleniowska planuje się budowę 220 oczyszczalni ścieków w gminie Waśniów. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane w obszarze GZWP 420. Występujące w jego obrębie wody podziemne są bardzo i dobrej jakości, nie stwierdzono zanieczyszczenia wód substancjami pochodzenia rolniczego. Jednakże obszary zabudowy wiejskiej mogą stanowić zagrożenie dla wód podziemnych związkami azotu, szczególnie na terenach wsi objętych wodociągiem grupowym bez kanalizacji. Dlatego, realizacja oczyszczalni będzie miała korzystny wpływ na ochronę wód. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie będzie powodować uciążliwości dla terenów sąsiednich. Ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na siedliska tego obszaru. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Łysogóry PLH260002 - W pobliżu obszaru Łysogóry planuje się budowę 97 oczyszczalni ścieków w gminie Waśniów. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są na obszarze GZWP 420. Występujące w jego obrębie wody podziemne są bardzo dobrej i dobrej jakości, nie stwierdzono zanieczyszczenia wód substancjami pochodzenia rolniczego. Jednakże obszary zabudowy wiejskiej mogą stanowić zagrożenie dla wód podziemnych związkami azotu, szczególnie na terenach wsi objętych wodociągiem grupowym bez kanalizacji. Dlatego, realizacja oczyszczalni będzie miała korzystny wpływ na ochronę wód. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie będzie powodować uciążliwości dla terenów sąsiednich. Ze względu na znaczną odległość obszaru od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na siedliska w obszarze. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Wzgórza Kunowskie PLH260039 - W pobliżu obszaru Wzgórza Kunowskie planuje się budowę 179 oczyszczalni ścieków w gminie Waśniów. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są na obszarze GZWP 420. Występujące w jego obrębie wody podziemne są bardzo dobrej i dobrej jakości, nie stwierdzono zanieczyszczenia wód substancjami pochodzenia rolniczego. Jednakże obszary zabudowy wiejskiej mogą stanowić zagrożenie dla wód podziemnych związkami azotu, szczególnie na terenach wsi objętych wodociągiem grupowym bez kanalizacji. Dlatego, realizacja oczyszczalni będzie miała korzystny wpływ na ochronę wód. Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie będzie powodować uciążliwości dla terenów sąsiednich. Ze względu na znaczną odległość obszaru od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na siedliska w obszarze. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Dolina Czarnej Nidy PLH260016 - W pobliżu obszaru planuje się budowę kilku oczyszczalni ścieków w gminie Morawica. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane w obszarze GZWP 417, który głównie zasilany jest zasadzie infiltracji opadów atmosferycznych. Dla GZWP 417 wyznaczono obszar ochronny ze względu na występowanie w jego obrębie terenów podatnych na zanieczyszczenia. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków

poza obszar Natura 2000.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie będzie powodować uciążliwości dla terenów sąsiednich. Ze względu na znaczną odległość obszaru od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na siedliska w obszarze. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Dolina Górnej Mierzawy PLH260017 - W pobliżu obszaru planuje się budowę 386 oczyszczalni ścieków w gminie Sędziszów. Występujący przepływ wód w obrębie GZWP 409 na poziomie ok. 100 m/rok w kierunku południowo-wschodnim może powodować spływ oczyszczonych ścieków do starorzecza Nidy z oczyszczalni zlokalizowanych na jej prawym brzegu. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowo-wschodnim. Efektem realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Zasięg oddziaływania przedsięwzięcia nie będzie powodować uciążliwości dla terenów sąsiednich. Ze względu na znaczną odległość obszaru od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni nie będzie miała wpływu na siedliska w obszarze. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Dolina Górnej Pilicy PLH260018 - Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy planuje się budowę tylko 8 oczyszczalni ścieków w gminie Moskorzew. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są w obrębie GZWP nr 408 i 409, charakteryzującym się dużym przepływem wód na poziomie 300 m/rok w kierunku południowym. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku północnym.

Efektem realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Kras Staszowski PLH260023 - Na terenie obszaru Natura 2000 Kras Staszowski planuje się budowę 57 oczyszczalni ścieków w gminie Rytwiany. Dla tego Obszaru Plan zadań ochronnych jest w opracowaniu. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są poza GZWP.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza).

Ze względu na znaczną odległość siedlisk od zabudowy mieszkaniowej oraz brak wpływu na zmianę stosunków wodnych, lokalizacja oczyszczalni w pozostałych miejscowościach nie będzie miała wpływu na te siedliska (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Ostoja Sobkowsko-Korytnicka PLH260023 - Na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Sobkowsko-Korytnicka planuje się budowę 180 oczyszczalni ścieków w gminie Sobków. PZO dla obszaru w trakcie opracowania. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są poza obszarami GZWP. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowo-wschodnim, poza obszar Natura 2000.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód. Bilans wodny nie zostanie zmieniony (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków, do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych). Oczyszczalnie ścieków będą lokalizowane na terenach już antropogenicznie przekształconych, w pobliżu istniejącej zabudowy.

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni na terenach podmokłych.
4. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.
5. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego dla terenów, gdzie oczyszczalnie zlokalizowane będą w pobliżu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków

Uroczyńska Lasów Starachowickich PLH260038 - Na terenie tego obszaru Natura 2000 planuje się budowę jedynie 15 oczyszczalni ścieków w gminie Mirzec. PZO dla obszaru w trakcie opracowania. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są poza GZWP.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi

oczyszczalniami ścieków do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 - Na terenie obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie zostanie wybudowane 90 przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Sobków, gdzie zabudowa zagrodowa występuje poza siedliskami. Wg PZO oczyszczalnie

w miejscowości Choiny i Żerniki zostaną wybudowane w pobliżu siedlisk przyrodniczych 91E0 (Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe) oraz 6510 (Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie) w pobliżu miejscowości Choiny występują jeszcze siedliska 6177 Modraszek telejus i 2330 Wydmy śródładowe z murawami napiaskowymi. Dużym zagrożeniem dla tego siedliska jest przeznaczenie tzw. nieużytków pod budownictwo, a na niektórych obszarach – rekreacyjne zbyt intensywne użytkowanie kempingi, pola namiotowe a tym samym niekontrolowane odprowadzanie ścieków. Planowane oczyszczalnie zlokalizowane są na obszarze GZWP 409. Występujący przepływ wód w obrębie GZWP 409 na poziomie ok. 100 m/rok w kierunku południowo wschodnim może powodować spływ oczyszczonych ścieków do starorzecza Nidy z oczyszczalni zlokalizowanych na jej prawym brzegu. Ukształtowanie terenu powoduje spływ oczyszczonych ścieków w kierunku południowo-wschodnim.

Efektom realizacji oczyszczalni będzie poprawa stanu środowiska (wód podziemnych i powierzchniowych, gleb oraz powietrza). Zasięg oddziaływania inwestycji związanych z budową przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczony i nie będzie wykraczać poza granice działek, na których będą realizowane inwestycje – oddziaływanie nie będzie miało negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne, ponieważ nie zmieni się bilans wód (jedynie w przypadku budowy nowej zabudowy mieszkaniowej z przydomowymi oczyszczalniami ścieków do wód będą się przedostawały ścieki oczyszczone w ilości max 5m³/d dla oczyszczalni zaprojektowanych dla kilku gospodarstw domowych).

Zalecenia:

1. Minimalizacja zajętości terenu pod oczyszczalnię.
2. Niedopuszczenie do zmian stosunków wodnych, zakaz ingerencji w koryta cieków powierzchniowych.
3. Zakaz lokalizacji oczyszczalni tylko z osadnikiem gnilnym i drenażem rozsączającym.

Analiza planowanych do budowy w latach 2018-2021 oczyszczalni wykazała, że na pozostałych obszarach Natura 2000 ustanowionych w województwie świętokrzyskim nie planuje się realizacji inwestycji. Dotyczy to będzie tylko wymienionych powyżej 21 obszarów Natura 2000, gdzie planuje się budowę 2127 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie 25 gmin. Oczyszczalnie na tych terenach nie powinny być wyposażone jedynie w osadnik gnilny i drenaż rozsączający (preferuje się oczyszczalnie ze złożem biologicznym lub komorami osadu czynnego). Ww. gminy powinny być objęte monitoringiem środowiska. Przewiduje się, że eksploatacja planowanych oczyszczalni nie wpłynie negatywnie na cele i przedmioty ochrony obszarów, ich spójność oraz integralność ze względu na rozproszony, lokalny i niewielki charakter inwestycji, ograniczony jest maksymalnie do 100 m² terenu.

Oddziaływanie na obszary zagrożone powodzią.

Aktualizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” przewiduje budowę 106 przydomowych oczyszczalni na obszarach zagrożonych powodzią.

Na terenach zalewowych, bądź zagrożonych powodzią należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia urządzeń oczyszczających mogących ulec awarii, które uniemożliwią przedostanie się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych, czy też do gruntu. Konstrukcja oczyszczalni powinna być taka, aby kożuch z osadnika gnilnego nie przedostawał się do dalszych elementów oczyszczalni. Nieprawidłowa eksploatacja oczyszczalni może powodować w następstwie kumulację związków azotu i fosforu w ciekach powierzchniowych, także tych zasilających wody podziemne.

Ustala się następujące warunki techniczne budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, na terenach zagrożonych powodzią:

- zakaz lokalizacji oczyszczalni wyposażonych tylko w osadnik gnilny z drenażem rozsączającym,
- zakaz lokalizacji oczyszczalni na obszarach o płytkim zaleganiu wód gruntowych (powyżej 1,5 m ppt), ze względu na możliwość przedostawania się zanieczyszczeń z oczyszczalni do wód powierzchniowych w przypadku deszczy nawalnych,
- zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach często zalewanych podczas deszczy nawalnych i ekstremalnych zjawisk pogodowych.
- monitoring jakości odprowadzanych ścieków raz w roku,
- badanie stanu technicznego oczyszczalni raz w roku.

Oddziaływanie na ekosystemy zależne od wód.

Na terenie ekosystemów zależnych od wód zlokalizowano 930 planowanych przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenach ekosystemów zależnych od wód należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia urządzeń oczyszczających mogących ulec awarii, które uniemożliwią przedostanie się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych, czy też do gruntu. Konstrukcja oczyszczalni powinna być taka, aby kożuch z osadnika gnilnego nie przedostawał się do dalszych elementów oczyszczalni. Nieprawidłowa eksploatacja oczyszczalni może powodować w następstwie kumulację związków azotu i fosforu w ciekach powierzchniowych, także tych zasilających wody podziemne.

Ustala się następujące warunki techniczne budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, na terenach ekosystemów zależnych od wód:

- zakaz lokalizacji oczyszczalni wyposażonych tylko w osadnik gnilny z drenażem rozsączającym,
- monitoring jakości odprowadzanych ścieków raz w roku,
- badanie stanu technicznego oczyszczalni raz w roku.

Oddziaływanie na jakość wód w ujęciach:

W pobliżu czynnych ujęć wód dla celów komunalnych, zlokalizowano 824 planowane przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Ustala się następujące warunki techniczne budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w pobliżu ujęć wód:

- zakaz lokalizacji oczyszczalni wyposażonych tylko w osadnik gnilny z drenażem rozsączającym,
- monitoring jakości odprowadzanych ścieków raz w roku,
- badanie stanu technicznego oczyszczalni raz w roku.

W miejscowościach Szóstaki, Wiosna, Salachowy Bór (gm. Radoszyce), Michała Góra, Dobrzeszów, Nowek, Podewsie (gm. Łopuszno) należy rozważyć propozycję zaprojektowania zbiorczego systemu oczyszczania ścieków.

Bezwzględnie należy przestrzegać warunków określonych dla stref ochronnych ujęć wód.

Skutki wynikające z ryzyka wystąpienia ewentualnych awarii:

Nieprawidłowa eksploatacja oczyszczalni może powodować:

- przedostawanie się zanieczyszczeń do wód i do gruntów,
- kumulację związków azotu i fosforu w ciekach powierzchniowych, także tych zasilających wody podziemne,
- zanieczyszczenie sanitarne powietrza atmosferycznego,
- zagrożenie zdrowia i życia mieszkańców,
- degradację siedlisk przyrodniczych,
- wkraczanie gatunków ruderalnych.

Oddziaływania skumulowane

W rozdziale *Diagnoza stanu* wykazano brak negatywnego wpływu na środowisko realizacji i eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków na środowisko naturalne województwa świętokrzyskiego. Realizacja zamierzeń inwestycyjnych, zawartych w Aktualizacji „Programu przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa Świętokrzyskiego” spowoduje wzrost ilości oczyszczonych ścieków o 5% w skali województwa. Szacuje się, że ok. 10% ilości ścieków oczyszczanych w przydomowych oczyszczalniach ścieków, czyli ok. 0,9 hm³/r zostanie dodane do bilansu wodnego województwa. Taka ilość nie będzie miała wpływu na bilans wodny województwa.

Dlatego też, analizując rozmieszczenie planowanych przydomowych oczyszczalni ścieków oraz oczyszczalni komunalnych stwierdza się, że nie będzie znaczących oddziaływań skumulowanych w zakresie zmiany stosunków wodnych, oddziaływania miejsc przeróbki osadów ściekowych, pogorszenia się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Duże aglomeracje wyznaczone do celów realizacji KPOŚK nie planują budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (nie są ujęte w Aktualizacji „Programu...”), oczyszczalnie będą budowane przede wszystkim na terenach wiejskich o rozproszonej zabudowie, a osady będą wywożone na pobliskie komunalne oczyszczalnie ścieków. Tylko 52 miejscowości z planowanymi oczyszczalniami znajduje się na terenie aglomeracji powyżej 2 000 RLM, gdzie ze względów ekonomicznych nie jest możliwe podłączenie do sieci zbiorczych. Dla tych lokalizacji zaproponowano szczególnie monitoring oczyszczanych ścieków, aby spełnić wymagania Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Spośród gmin o największej sumarycznej przepustowości przydomowych oczyszczalni, jedynie w gminach Czarnocin, Łubnice i Obrazów nie zlokalizowano komunalnych oczyszczalni ścieków. Dla tych gmin planuje się wywożenie osadów na oczyszczalnie zlokalizowane w sąsiednich gminach.

Podsumowanie oddziaływań

1. Główną przesłanką do budowy przydomowej oczyszczalni ścieków jest wskaźnik gęstości zaludnienia poniżej 120 os./km lub 90 os./km dla obszarów chronionych.
2. Planuje się, że przydomowe oczyszczalnie ścieków będą zlokalizowane przy zabudowie zagrodowej, poza chronionymi siedliskami, na terenach przekształconych antropogenicznie.

3. Dla oczyszczalni zlokalizowanych na obszarach Natura 2000, na terenach zagrożonych powodzią, na terenach ekosystemów zależnych od wód, w pobliżu ujęć wód zaleca się stosowanie systemów wykorzystujących komory osadu czynnego lub złoża biologicznego. Zakazuje się stosowania oczyszczalni wyposażonych tylko w osadnik gnilny z drenażem rozsączającym.
4. Dla oczyszczalni na terenie województwa świętokrzyskiego zlokalizowanych na obszarach Natura 2000, na terenach zagrożonych powodzią, na terenach ekosystemów zależnych od wód, w pobliżu ujęć wód konieczne jest wprowadzenie przez gminy programów monitoringu środowiska przyrodniczego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.
5. Dla wszystkich lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków proponuje się monitoring eksploatacji oczyszczalni (raz w roku), w celu określenia prawidłowości działania urządzeń i zapobiegania ich negatywnemu oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze oraz wody powierzchniowe.
6. W kwestii projektowanych planów działań ochronnych na obszarach Natura 2000 nie ma przeciwwskazań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.
7. Ze względu na kumulację przepustowości oczyszczalni w gminach: Dwikozy, Samborzec, Sędziszów, Gnojno i Łopuszno, proponuje się objąć obszary z lokalizacją przydomowych oczyszczalni ścieków także monitoringiem środowiska.
8. Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na dobra materialne i zabytki projektu Aktualizacji „Programu ...”.
9. Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi projektu Aktualizacji „Programu ...”.

PODRĘCZNY SŁOWNIK TERMINÓW I DEFINICJI

Ścieki komunalne - ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi i/lub wodami opadowymi.

Ścieki bytowe - ścieki z osiedli mieszkaniowych i terenów usługowych, powstające najczęściej w wyniku ludzkiego metabolizmu oraz funkcjonowania gospodarstw domowych.

Aglomeracja - obszar, gdzie zaludnienie i/lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych lub do końcowego punktu zrzutu.

LM (liczba mieszkańców) - rzeczywista liczba mieszkańców.

RLM (równoważna liczba mieszkańców) - ładunek organiczny ulegający biodegradacji, wyrażony pięciodobowym biochemicznym zapotrzebowaniem tlenu (BZT₅), w ilości 60 g tlenu na dzień. Na potrzeby Aktualizacji „Programu...” przyjęto, że 1 mieszkaniec odpowiada 1 RLM.

Przydomowa oczyszczalnia ścieków - pojedynczy system zapewniający ten sam poziom ochrony środowiska.

Pojedynczy system – oczyszczalnia do 50 obliczeniowej liczby mieszkańców i przepustowości $\leq 5 \text{ m}^3/\text{dobę}$ posiadające zdolność oczyszczania pierwotnego.

Oczyszczanie pierwotne - oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą procesu fizycznego i/lub chemicznego, obejmującego osadzanie zawiesiny lub inny proces powodujący, że BZT₅ dopływających ścieków jest przed odprowadzeniem zmniejszany o co najmniej 20%, a zawiesina jest zmniejszana o co najmniej 50%.

Właściwe oczyszczanie - oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą jakiegokolwiek procesu i/lub systemu usuwania pozwalającego wodom, do których odprowadzane są ścieki, osiągać odpowiednie wskaźniki jakości oraz spełniać inne wymagania określone w przepisach odpowiednich dyrektyw Wspólnoty;

Eutrofizacja - wzbogacenie wody składnikami odżywczymi, szczególnie związkami azotu i/lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów i wyższych form życia roślinnego, co jest przyczyną niepożądanych zakłóceń równowagi wśród organizmów żyjących w wodzie, oraz jakości danych wód.

BZT (biochemiczne zapotrzebowanie na tlen) - jest jednym z najważniejszych wskaźników zanieczyszczenia ścieków domieszkami organicznymi. Określa ilość tlenu zużywanego przez mikroorganizmy do utlenienia w określonym czasie substancji organicznych i niektórych nieorganicznych zawartych w ściekach.

ChZT (chemiczne zapotrzebowanie na tlen) - wskaźnik określający ilość tlenu potrzebną do utlenienia materii organicznej bez udziału organizmów żywych. ChZT przyjmuje większe wartości od BZT.

OChK (Obszar chronionego krajobrazu) - obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Europejski obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla krajów należących do Unii Europejskiej (Wspólnoty), utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Osad czynny - zespół mikroorganizmów (biocenoza), złożony z bakterii, grzybów mikroskopowych i pierwotniaków, który rozkłada związki organiczne występujące w ściekach na substancje proste, m.in.: dwutlenek węgla, wodę i amoniak, który zostaje utleniony do azotanów; mikrofauna zaś, odżywiając się bakteriami i grzybami, reguluje ich ilość w biocenozie.

Osad wstępny - osad zatrzymany w osadniku gnilnym lub osadniku Imhoffa.

Osad wtórny - osad powstały po biologicznym oczyszczaniu ścieków na złożach biologicznych lub przy wykorzystaniu metody osadu czynnego.

Osadnik wstępny - zwany również osadnikiem gnilnym, w którym zachodzi proces oczyszczania mechanicznego, w czasie którego w procesach flotacji i sedymentacji oddzielane są części stałe zawarte w ściekach od części płynnych. Części stałe opadają na dno tworząc osad, tłuszcze unoszą się na powierzchni, a płynne ścieki przedostają się przez kosz filtracyjny do II etapu oczyszczania - tzw. oczyszczania biologicznego. Nagromadzony osad w osadniku gnilnym ulega fermentacji, zmniejszając częściowo swoją objętość.

Osadnik Imhoffa - dwupoziomowy, najczęściej betonowy zbiornik, składający się z dwóch zespolonych i połączonych ze sobą komór: górnej - sedymentacyjnej (przepływowej) oraz dolnej - osadowej (fermentacyjnej). W górnej komorze następuje oddzielenie od ścieków zanieczyszczeń stałych (sedymentacja), które następnie spływają przez szczelinę w dnie do komory fermentacyjnej, gdzie przebiega beztlenowy rozkład osadów ściekowych.

Osadnik wtórny – zachodzi w nim końcowy etap oczyszczania ścieków, w którym następuje rozdzielenie osadu od oczyszczonych ścieków.

Drenaż rozsączający - układ podziemnych perforowanych drenów, wprowadzających mechanicznie oczyszczone ścieki do gruntu w celu dalszego ich biologicznego oczyszczania.

Flotacja - proces usuwania z wody cząstek o ciężarze mniejszym niż ciężar właściwy wody, bądź większym, przy zastosowaniu do flotacji powietrza. Flotacja niekiedy zastępuje sedymentację w układach oczyszczania wody, a stosowana jest do usuwania zawiesin trudno sedymentujących, np.: glonów.

Sedymentacja - proces, w którym usuwane są zawiesiny mające ciężar właściwy większy niż woda i pod wpływem działania sił grawitacji opadają na dno osadnika.

WWA – Wielopierścieniowe Węglowodory Aromatyczne,

PZO – plan zadań ochronnych dla obszarów cennych przyrodniczo.

Literatura:

1. „Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025”, Kielce 2016.
2. Raporty z realizacji „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”
3. DYREKTYWA RADY z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG).
4. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 poz. 2268 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 poz.799 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 poz. 1454 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 poz. 506 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane. (Dz. U. z 2018 poz. 1202 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018 poz. 1152 z późn. zm.).
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. (Dz. U. z 2014 poz. 1800).
11. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 poz. 1065).
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. 2010 Nr 130, poz. 880).
13. Rozporządzenie Nr 4/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły.
14. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 poz. 2081 z późn. zm.).
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 poz. 71).
16. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 poz. 1986 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 poz. 701 z późn. zm.).
18. Wyniki pomiarów jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w roku 2012-2017, Inspekcja Ochrony Środowiska, WIOŚ Kielce.
19. Wyniki klasyfikacji oceny stanu wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w roku 2012-2017, Inspekcja Ochrony Środowiska, WIOŚ Kielce.
20. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim, Raport 2017, WIOŚ Kielce.
21. Rocznik statystyczny województwa świętokrzyskiego, GUS Kielce 2017.
22. Maciej Pawlak, Małgorzata Makowska „Gospodarka osadami z pojedynczych systemów oczyszczania ścieków”, Abrys 2012.
23. Mariusz Piasny „Rola serwisu gwarancyjnego i pogwarancyjnego – kontrola działania indywidualnych systemów oczyszczania ścieków”, Abrys 2012,
24. Eugeniusz Klaczyński „Montaż małych oczyszczalni ścieków”, Wodociągi i Kanalizacja 2011.
25. Marek Zatorski „Ja budować małe oczyszczalnie”.
26. Ankiety nadesłane przez gminy województwa świętokrzyskiego, luty 2018 r.

27. Ankiety przesłane przez gminy po konsultacjach, marzec 2019 r.

28. Załączniki:

1. Sposób zagospodarowania ścieków w poszczególnych gminach.
2. Zbiorcze zestawienie inwestycji realizowanych przez gminy w latach 2013-2017 w ramach „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego”.
3. Zbiorcze zestawienie potrzeb w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.
4. Zestawienie miejscowości z planowanymi zadaniami na 2018 r.
5. Zestawienie miejscowości z planowanymi zadaniami na 2019 r.
6. Zestawienie miejscowości z planowanymi zadaniami na 2020 r.
7. Zestawienie miejscowości z planowanymi zadaniami na 2021 r.
8. Zestawienie miejscowości z planowanymi zadaniami po 2021 r.
9. Zestawienie miejscowości na obszarach prawnie chronionych.
10. Zestawienie miejscowości położonych na GZWP oraz w obrębie ujęć wód.
11. Zestawienie miejscowości położonych na obszarach aglomeracji powyżej 2 000 RLM.
12. Przykład umowy na zgodę realizacji inwestycji i użyczenie gruntu.
13. Przykład umowy użyczenia urządzenia.
14. Przykładowa lista materiałów, których nie wolno wprowadzać do przydomowej oczyszczalni ścieków.